

PNL Gh.Brătianu - III -

nov. 1936 - 1937- 10 ian.1938 (reîntregirea PNL)

Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 15 nov.'36 - apr.'37

-----

1. Grigore Filipescu (P.Conservator) , discurs la Mesaj, Senat , 23 nov.'36

(DAD, MO 4, șed de luni, 23 nov.'36 , p. 20-25)

- **Alianțele nu țin seama de doctrine, de regimul politic / Avertisment /**
  - **Poziția de neutralitate a statelor mici / Avertisment /**
  - **Formula lui Gh.Brătianu : Liga neutrilor răsăriteni / Avertisment /**
  - **Statutul de neutralitate / punctele mobile / Avertisment /**
- Gr.Filipescu / 23 nov.'36**

▣ Poziția de neutralitate

▣ Avertisment

Al treilea paradox , care tinde din ce în ce mai mult să pătrundă în sufletul oamenilor este că **o țară poate să fie garantată fără să garanteze** , sau, pentru a fi mai clar, să beneficieze de avantajele unei polițe de asigurare , **fără să plătească prima** , ca să mă folosesc de fericita formulă a d-lui Paul Reynaud.

" Fără îndoială că, din acest p.d.v., **Belgia este printre țările privilegiate.**

Franța , și mai ales **Marea Britania** au un interes de căpetenie **să asigure integritatea Belgiei** , fără gând posibil de cucerire. **Guvernul belgian** ține , deci, Franței și Angliei următorul limbaj :

< Interesul vostru este să ne mențină în cadrul hotarelor noastre de astăzi , fără ca noi să ne credem obligați să dăm ceva în schimb.

Dacă Belgia nu e atacată , vom privi pur și simplu lupta ce se desfășoară alături de granițele noastre . >

O asemenea atitudine comportă întotdeauna un pericol. Odată Anglia și Franța strivite, **Germania se va purta față de Belgia așa cum îi va dicta interesul său.**

Serviciul adus de neutralitatea terților se uită foarte ușor după victorie.

Exemplul de la Sadova este clasic. Se vede că viziunea înfrângerii franceze din 1870, a contribuit la întărirea realismului britanic din 1914.

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ Formula lui Gh.Brătianu : *liga neutrilor răsăriteni*

▣ Avertisment

Dar , anumite neutralități accidentale mai comportă un pericol : acelu de a servi de compensație beligeranților.

D-l Gheorghe Brătianu propune următoarea formulă pentru asigurarea teritoriului nostru : o liqă a neutrilor răsăriteni , în care ar intra **Antanta Balcanică , Mica înțelegere , Polonia și Statele Baltice.** **DI Brătianu face următorul raționament :**

Nu revendicăm nimic, deci nu amenințăm pe nimeni.

Dacă vreun beligerant trece însă peste neutralitatea unuia dintre noi, el ne va găsi pe toți la olaltă, alături de vrăjmașii săi.

M-am gândit și eu la o asemenea soluție, poate, totuși, pe scară mai redusă.

Am ajuns la concluzia că dacă raționamentul în teorie este impecabil, în practică el lasă mult de dorit.

Poate fi sigur d-l Brătianu că, în cazul unei agresiuni Sovietice împotriva Turciei, armatele estone sau lituane vor pătrunde în Rusia ?!

Și dacă România ar fi atacată de Unguri, sprijiniți de Italiani, ne-ar sări cine în ajutor ?!

Di Gheorghe Brătianu vine cu o formulă de securitate colectivă, mărginită la un număr de câteva state, a căror interese comune sunt foarte vagi, și care n-au mijloacele Genevei pentru a declara război, războiului.

Interesele Iugoslaviei și ale Filandei nu sunt mai apropiate unele de altele, decât cele care leagă un stat oarecare de colectivitatea geneveză.

Singurul țel comun este de a împiedica războiul: or, șansele de a opri izbucnirea războiului, sunt cu atât mai mari și riscul, pentru fiecare, cu atât mai mic, cu cât forțele ce se pot opune eventualului agresor sunt mai numeroase și cântăresc mai greu.

Credeți, de altfel, că Liga preconizată de d-l Gheorghe Brătianu, care revine la o alianță defensivă în toată puterea cuvântului, s-ar putea măcar constitui ?! În ce mă privește, sunt foarte sceptic să văz Polonia alături de Cehoslovacia, dovadă, refuzul ei de a participa la Mica Înțelegere.

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ Statutul de neutru = punct mobil

▣ Avertisment

Câteva state din Europa, beneficiare ale tratatelor, și-au închipuit că rezervându-și libertatea de acțiune, vor fi arbitri ai viitorului conflict.

În timp de pace aceste state își negociază surâsurile,

în caz de război, ele își vor vinde foarte scump neutralitatea, apoi colaborarea.

Asemenea politică se putea face fără prea multe riscuri înainte de război, când alianțele aveau un caracter sacru.

Un punct mobil putea să se miște printre punctele fixe.

Astăzi, majoritatea statelor europene râvnesc să fie arbitri, deci tot atâtea puncte mobile.

Pericolul sare în ochi.

Aceste bolide riscă să se întâlnească între ele, direcțiunea ne mai fiind sigură.

Grig.Filipescu / 23 nov.'36

2.) **CCGiurăscu (PNL-g)**, Interpelare : colonizarea Cadrilaterului, Cameră, 26 nov.'36

(DAD, MO 5, șed. din 26 nov '36, p.)

Interpelează pe miniștrii : de la Externe, de la Interne și de la Agricultură -domenii asupra politicii guvernului în materie de colonizare a românilor de peste hotare .

- **Are guvernul o politică precisă în această privință ?**

- **Care sunt principiile sau normele care stau la baza ei ?**

Se vede silit să pună aceste două întrebări, deoarece s-au produs unele fapte contradictorii :

1. **S-a interzis**, mai întâi, **intrarea în țară a Românilor macedoneni**,

ca și când ar fi fost vorba de niște dușmani ai poporului nostru,

pe când, în realitate, **ei reprezintă una din ramurile cele mai bine înzestrate ale lui.**

E în mintea tuturor, faptul penibil din anii trecuți, când câțiva Români macedoneni,

care trecuseră Dunărea la Giurgiu, **au fost trimiși îndărăt în Bulgaria.**

2. Prigoana îndreptată împotriva Românilor de pe țărmul drept al Dunării, din Bulgaria, devine tot mai puternică. Acești nenorociți **nu au școli** în care să învețe , **nu au biserici** în care să se slujească în românește ;

li se interzice întrebuințarea graiului matern , până și în viața de toate zilele.

Acum câteva săptămâni, a avut loc **crima de la Rahova, un Român fiind înecat în Dunăre,** sub ochii grănicerilor noștri , **pentru vina de a fi vorbit românește.**

Ce măsuri a luat guvernul , pe de o parte, **pentru a pune capăt acestei stări intolerabile** de lucruri, pe de altă parte, **pentru a înlesni colonizarea acestor Români în cuprinsul hotarelor noastre ?**

3. Cum înțelege să reacționeze guvernul împotriva prigoanei la care sunt supuși Românii din Ungaria ?

Cazul recent al **condamnării la temniță a unui român** , pentru simplu fapt că fiul lui a recitat **poezia " 10 Mai"** , ne arată **psihoza de care este cuprins statul vecin.**

Ce atitudine înțelege să ia guvernul , în genere, pentru ca **asemenea fapte să nu se mai repete ?**

Nu crede **guvernul că trebuie să intervină în favoarea existenței acestor Români,** care dovedesc că, **departe de a se putea vorbi de Ungaria mutilată,**

dimpotrivă, noi avem dreptul să formulăm revendicări la granița de Vest .

4. Cum se explică nota oficială apărută în ziare cu data de 12 noiembrie , în care se spune că la **Ministerul Agriculturii** , s-a ținut o ședință la **Oficiul colonizărilor** , în care s-a discutat **chestiunea colonizării în Cadrilater** , a **Românilor din Cehoslovacia ?**

Dacă este un Stat în care frații noștri se bucură , în adevăr, de un regim liberal, este Cehoslovacia. De ce să-i colonizăm pe aceștia și nu pe Românii de la Sud de Dunăre , a căror **situație este deadreptul tragică , și care sunt sortiți dispariției , așa cum s-a întâmplat și cu alte grupe de Români din Balcani ?**

5. De ce s-a încercat colonizarea de bucovineni în Cadrilater ?

Avem prea multă populație românească în Bucovina ?

Am rezolvat , oare , chestiunea demografică în acest ținut, ca să facem asemenea strămutări ?

6. Ce măsuri înțelege să ia guvernul, în genere , pentru ca , pe de o parte, să asigure minorității românești din statele vecine libertatea cultului și a școlii , precum și a întrebuințării graiului matern în viața de toate zilele , iar pe de altă parte , să asigure colonizarea acestor elemente care doresc să se așeze înlăuntrul hotarelor noastre.

*** Pentru a-și putea dezvolta interpelarea , **solicită urgența** discutării ei , și cere celor trei ministere , **dosarele referitoare la colonizarea românilor, între nov.'33 - nov.'36**

*** La interpelarea lui Giurăscu, **se asociază și Nichifor Robu (PNC) , Traian Berberian (?) , Al.Procopovici (PNC) , G.Hențiu (PNL -1)**

CCGiurescu / 26 nov.'36

3.) Aurel Neguș (PNL - g) , discurs la Mesaj, Cameră , 27 nov.36

(DAD, MO 5 , șed. din 27 nov.'36 , pag. 87- 89)

[LD : **Ședința este condusă de NNSăveanu**]

[LD : discurs **mediocru, subiectiv, cu frustrări nemărturisite, având ca țintă PNL din care s-a desprins gruparea condusă de Gh.Brătianu.**

O dizidență care plătește din greu gestul ruperii , atunci, în 1930, și care a păgubit viața politică românească și PNL de un politician de marcă , care a fost Gh.Brătianu ! Neguș nu spune noutăți , citează pe șef , își îndeplinește însă funcția de opozant care ar dori răsturnarea guvernului ;]

/ PNL-georgist : Guvernul , Mesajul Regal /

/ PNL-g veresus PNL-Dinu Brătianu /

/ Starea de asediu și cenzura /

- **_ Anarhia și violențele Gărzii de Fier**
- **Situația internațională**
/ Armata /
/ Minoritățile / Înstrăinarea orașelor /
/ Infăptuirile Guvernului !? - PNL-g nu va vota Răspunsul la Mesaj /
Doc.integral- fișier PNL .g III

Aurel Neguș / 27 nov.'36

▣ Mesajul Regal - Guvernul

▣ Poziția PNL- georgist

" **Partidul Național-Liberal** de sub conducerea d-lui **Gheorghe Brătianu** ,
a luat parte la discuția la Mesaj , în ultimele sesiuni,
prin **citirea unei declarații** de către un reprezentant al nostru .

" **Dacă** , de data aceasta , luăm parte la această discuțiune **prin mai mulți deputați**,
nu însemnează că nu am fi de acord cu cele spuse de dl deputat **Argetoianu** , care socotea
că guvernul este falimentar și că orice discuțiune cu acest guvern este inutilă ;
deosebirea între noi și dl Argetoianu fiind că **noi aceasta o știm de mai multă vreme** .

" **Dacă** , **însă** , îi dăm o amploare mai mare acestei discuțiuni , este pentru că în
Mesajul Regal sunt cuprinse **unele chestiuni de o deosebită importanță** ,
care trebuie discutate mai pe larg. De la început însă o lămurire :

în ceea ce privește **chestiunile de politică externă** , acestea le va discuta șeful nostru ,
dl Gheorghe Brătianu , în **Comisiunea de politică externă** a Camerei .

" În ceea ce privește **celelalte probleme** , Mesajul Regal , după ce enumeră proiectele
de legi care vor fi supuse discuțiunii Corpurilor Legiuitoare - ca proiectul de lege pentru
răspunderea ministerială , proiectul de lege pentru **apărarea patrimoniului public** ,
ș.a.m.d.- termină cu un apel ca , în fața dificultăților și amenințărilor ,
toate sufletele românești să se unească pentru apărarea patrimoniului național .

" D-lor deputați , **încă de la începutul acestei legislaturi [1936]** , la prima intervenție
a d-lui **Gheorghe Brătianu** , discursul d-ale se termina astfel :

**< Să ne aducem aminte acum și în totdeauna că, peste capul nostru al tuturor ,
peste pasiunile și luptele noastre , plutește senină și veșnică imaginea Patriei ,
pentru care atâtea generații au lucrat și sângerat și care ne reclamă tuturor
să o apărăm , prin muncă, prin unire și prin sacrificiu . >**

Știți dvs care a fost ecoul acestui apel ?

Jumătate din onorații reprezentanți ai majorității au părăsit ostentativ sala de ședință !

" Mai departe : la 24 februarie 1934 , d-l **Gheorghe Brătianu** , ținându-și discursul la Mesaj ,
spunea: **< Examenul de conștiință la care am pornit , se încheie cu această grijă**

**ce ar trebui să fie pururea vie în fiecare dintre noi ,
aceea de a feri partidele și conducătorii lor de ispite periculoase și înșelătoare ,
aceea de a-și aminti că, pe deasupra oamenilor și împrejurărilor,
există interesele permanente ale națiunii , prin care trece , dincolo de noi,
spre vremurile viitoare , firul urzit din adâncimile cele mai îndepărtate ale trecutului. >**

"D-lor , **și acest apel la unire** , ca **și acela din primăvara anului acesta** ,

au avut efectul lui : **am constatat o perfectă solidarizare între guvern și majoritate ,
în a împiedica pe d-l Gheorghe Brătianu să-și poată continua cuvântarea ! "**

Aurel Neguș / 27 nov.'36

▣ PNL - Dinu Brătianu

" **Partidul Național -Liberal** a venit la putere printr-**un program** care a fost **expus**
în ședința **Comitetului Central din anul 1933** , nu mult înainte de venirea la putere,
de către secretarul general al partidului , **de către dl Gh.Tătărăscu** .

" Chiar prin **primul punct** al acestui program , **se promitea țării**
că se va face **o aplicare sinceră a regimului parlamentar și constituțional** .

Cum s-a făcut această aplicare ? **Cu cenzură și stare de asediu ! "**

Aurel Neguș / 27 nov.'36

▫ Starea de asediu și cenzura

" D- lor deputați, noi nu putem discuta Mesajul regal , fără să ridicăm și de data aceasta **protestul nostru cel mai energic** contra acestor stări excepționale.

Am auzit ieri pe dl Bentoiu căutând să justifice starea de asediu și cenzura , și am constatat , încă o dată, **cum un talent frumos poate să ajungă la înurcătură , atunci când apără o cauză nedreaptă.**

Spunea d-l Bentoiu : **< dar noi facem o aplicațiune sinceră a regimului parlamentar și constituțional , de vreme ce cenzura și starea de asediu sunt prevăzute chiar în Constituție . >**

" Într-adevăr, Constituția permite instituirea cenzurii și a stării de asediu , dar o permite **numai în cazuri excepționale și numai** atunci când pericolul este iminent . **Or , noi trăim într-o permanentă stare excepțională ; de la începutul guvernării dvs , noi trăim încontinuu cu stare de asediu și cenzură.**

Violențele Gărzii de Fier...

" S-a spus **la început** că acest regim **este necesar pentru a înfrâna anarhia** și **acțiunile de violență organizată** a acelor care **au dus la asasinarea fostului președinte Duca.**

" Mai târziu, s-a spus că mai există **focare de agitație** și când dl Lunian - regret că a plecat dl Inculeț - îl ruga pe **dl Inculeț** să precizeze în ce constau aceste focare de agitație, d-sa **arăta că nu știu ce tren a fost salutat** , atunci când ieșea din Gara de Nord, **de către gardiștii de fier cu salutul fascist !**

Situația internațională ...

" Și mai târziu, când **între cei cu violența organizată [Garda de Fier] și subalternii d-lui Inculeț s-au găsit locuri de întâlnire comune,** **necesitatea cenzurii și stării de asediu ne-a fost motivată cu gravitatea situației internaționale.**

" D-lor deputați, **dacă** această situație internațională este în adevăr gravă, atunci **este nu numai pentru noi, ci și pentru toate țările din jurul nostru .**

Totuși, acolo, **deși** au fost convulsii mai mari ca la noi, **starea de asediu și cenzura nu au fost instituite .**

- **N.Constantinescu -Bordeni** (PNL-g) : **" Astăzi suntem singura țară din Europa , cu stare de asediu și cenzură. "**

- **Aurel Neguș** : **" Dar dacă** într-adevăr, situația internațională este gravă - și dl Inculeț vorbea ieri cu îngrijorare - atunci **cu atât mai legitimă este cererea noastră , când pretindem ca, în timpurile grele prin care trecem, să vină un guvern care să aibă și asentimentul opiniei publice și să poată stăpâni și vremurile grele prin care trecem , fără cenzură și fără siluirea libertăților cetățenești "**

(**aplauze pe băncile partidelor de opoziție**) [-----]

Declarații și măsuri contradictorii ...

" Ori , în această privință, **declarațiile care se fac de pe banca ministerială,** sunt cât se poate de **contradictorii.**

Astfel, d-l **prim-ministru [Tătăărăscu]** arăta că cenzura nu va fi aplicată **declarațiilor șefilor de partide,** iar dl ministru al Justiției spunea în 1934 , că nu va fi aplicată decât cel mult până în alegerile comunale și, în nici un caz , **nu mai mult de 6 luni . [-----] ce încredere mai poate avea țara în declarațiile ce se fac de pe banca ministerială ?**

Ce încredere mai poate avea țara în atașamentul dvs la regimul parlamentar și constituțional, a cărui aplicare sinceră ați promis-o atunci când ați venit la putere ?

(**Aplauze la PNL_g**)

- **N.C.Popescu** (PNL.1) : **Nu cenzura vă doare !**

- **A.Neguș** : D-lor deputați, desigur, **autoritate și disciplină .**

Dar acestea nu exclud libertățile publice ."

Aurel Neguș / 27 nov.'36

▣ Armata

" În Mesajul regal se arată că armata este astăzi **reazemul de temelie al existenței Statului, suprema garanție de pace și de apărare a fruntariilor** , de aceea nici o jertfă nu este prea mare pentru întărirea și apărarea ei.

" Partidul nostru subscrie în întregime la această declarație și socotește că cea mai importantă problemă a Statului nostru este înzestrarea armatei și apărarea țării.

Credința în dezarmarea Europei a dispărut . Astăzi, așa cum constata dl Seișanu, **toate statele aproape fără nici o excepție, sunt și mai bine și mai puternic înarmate decât în preajma războiului mondial.**

Înarmările altor țări...

"Am o carte scrisă de trei ofițeri suedezi , în care se arată ce formidabile înarmări s-au făcut în ultimul timp în **Rusia Sovietică**. De la începutul celui de-al doilea ciclu al **Planului cincuinal**, care a început la 1 ianuarie 1933, și va ține până la sfârșitul anului 1937, **armata rusă trebuie să fie de trei ori întărită** , atât sub raportul oamenilor , cât și material. Din însăși **declarațiile oficiale ale Mareșalului Vorosilov**, rezultă că **armata rusă era motorizată de 7și jumătate cai putere de fiecare om** , ca nici o armată din lume ; parcul de avioane rusești cuprindea , în 1933, **3.500 avioane** ; **Germania se înarmează** cu febrilitate iar **Italia este o vastă comunitate militaizată** .

Noi, care nu avem nici un fel de intenții agresive, **nu ne putem da deoparte de la nici o jertfă** Trebuie **întărite și fortificate granițele de la vestul țării** ;

În industria de armament , trebuie folosit **exclusiv elementul românesc** ;

Nu ca la Fabrica de explozibile din Făgăraș, sau cu fabrica de vagoane Astra (Arad) și Metrom (Brașov) cu străini în conducere.

Aurel Neguș / 27 nov.'36

▣ Minoritățile naționale

▣ Naționalizarea orașelor

▣ Liniile de comunicație

" D-lor deputați, **trebuesc naționalizate orașele noastre** .Eu am mai avut onoarea să discut chestiunea aceasta de la această tribună. Socotesc că **s-a făcut o politică greșită față de minorități. Noi am făcut minorităților mizerii, care au produs sânge rău, și care ne-au creat o faimă rea în străinătate , și nu am înțeles că chestiunea minoritară nu este o chestiune de cult și de limbă , ci ea este mai ales o chestiune economică.**

Și pe când făceam diverse mizerii minoritarilor , le dădeam avantaje economice cu nimic **justificate** . Am arătat de aici cu exemple , că **unele industrii din Ardeal** , care înainte de război nu au putut exista, și **care trăesc acum numai prin Statul Român** , **nu există nici un funcționar român** . Aceeași situație este și la fabricile de zahăr.

"Dacă veți privi harta Aredalului , veți vedea că toate liniile de comunicație în Ardeal , converg către Budapesta. În 18 ani , noi nu am putut să străpungem Carpații .

Polonezii au făcut linii de cale ferată , cu tracțiune dublă , din Silezia până la Baltica .

Iugoslavii au făcut rețele de cale ferată , unind toate provinciile .

Noi prin stăruința lui Ionel Brătianu, am început **linia de importanță strategică, Brașov- Buzău. Am plasat miliarde în ea, și după moartea lui Ionel Brătianu, am lăsat-o în părăsire** , de la **Întorsura Buzăului până la Nehoiași**

Aurel Neguș / 27 nov.'36

▣ Înfăptuirile guvernului.

Deputații majoritari s-au lăudat cu realizările guvernului.

Ziarul "**Viitorul**" a apărut în **două ediții festive** - de primăvară și de toamnă - care **preamăresc înfăptuirile guvernului.**

" Eu vă rog să **faceți o comparație** între ceea ce s-a făcut la noi, și ceea ce **s-a făcut în alte țări** , în acești trei ani din urmă, spre ex. în **Jugoslavia, în Polonia,** sau chiar în **Bulgaria, și numai atunci să vorbiți de înfăptuirile guvernului.**

S-a **întârziat înarmarea țării**, cu nenorocita **afacere Skoda** , care a urmărit doar compromiterea unor persoane ;

Trăim numai în **regim de cenzură** ; risipă din banul public ;
înfloresc curentele extremiste ;

PNL -g nu va vota Răspunsul la Mesaj .

Aurel Neguș / 27 nov.'36

4.) C.Zamfirescu (PNL-g) , discurs la Mesaj, Cameră, 28 nov.'36

(DAD, MO. 6, sâmbătă, 28 nov., pag. 312- 316)

[LD : **Discurs stereotip opozant, cu oarece nuanțe care vădesc dorință de reconciliere cu partidul trunchi, cu liberalii ce gravitau în jurul lui Dinu Brătianu, dar cu țintă în guvern (mai ales Tătărescu și Inuleț) , considerat vinovat de toate relele. Rezum și citez .]**

C.Zamfirescu / 28 nov.'36

▣ Regimul parlamentar.

[LD : **ca și în cazul multor alți politicieni români, apelul la exemplul Franței - oameni, cărți, episoade - concluzii - părea să fie suprema instanță de judecare a unei instituții.**

Fie studiile făcute în Franța, fie cărțile (deci ideile) în circulație , vădeau dependența aceasta intelectuală a românilor față de tot ce venea din Franța....]

"În ultimul timp, de altfel ca un reflex din alte părți, desigur **s-au adus critici** , mai mult sau mai puțin fondate , **regimului parlamentar.** Evident, un regim nu este bun sau rău în sine. [-----] **un regim este bun sau rău** dacă corespunde **împrejurărilor , concepțiilor , felului de viață** și atâtor factori de care el depinde.

"**Acest regim parlamentar** , pe care noi **îl socotim potrivit în Tara Românească,** **a fost atacat** nu numai acum , în urmă, după război, de **promotorii ideii** mai ales **de dictatură ; el a fost atacat** , împreună **cu corolarul său, cu votul universal,** chiar de mulți dintre **doctrinarii și politicienii secolului al XIX-lea.**

"Acum vreo 20 de ani, s-a scris în **Franța** o carte , care cred că este o mică **capo d'opera** este vorba de cartea lui **Bertrand de Jouvenel** , intitulată **"La République des camarades "**

Este o carte scrisă de **un ziarist** , aş putea zice **de geniu**, astăzi decedat .

În această carte este discutat **tot regimul aparatului de stat** , precum și **regimul parlamentar** , așa cum el funcționează în Franța.

Este discutată și **magistratura și administrația.** "

"....rare ori am găsit adevăruri spuse în chip mai cuprinzător și formule mai lapidare ca în această carte. [-----] concluziile care se desprind cu oarecare amărăciune [.....] sunt că, în definitiv, **regimul fiind practicat de oameni** , urmează în sine ca **să participe și el la minciuna și scăderile oamenilor."**

O critică a parlamentarismului s-a făcut cu mult succes de un om destul de competent, care a avut și experiența vieții politice.: **André Tardieu .**

- **Pamfil Șeicaru** : ar trebui să se raporteze și la cartea lui **Charles Benoit** , care înainte de război **cerea reprezentarea proporțională.**

- **C.Zamfirescu** : Cunosc cartea **" Sofismele timpului prezent "** , de pe la 1894. Convingerea mea este că critica cea mai potrivită a adus-o dl Tardieu, în cărțile sale **" Le souverain captif" și " L'heure de la décision".**

(Cunosc toți activit. lui **Tardieu** ca secretar al ambasadei Franței la Berlin ;

ca ca **ajutor al lui Clemanceau** la alcătuirea tratatelor de pace ;

de 3 ori prim-ministru și de 9 ori ministru la diferite departamente .)

Criticile principale pe care le aducea Tardieu regimului parlamentar :

1. **Avântul și presiunea** (șantajul) **asociațiilor** de funcționari asupra guvernelor ;
2. Modul cum funcționa în Franța **guvernul parlamentar**

[**Sindicalismul**]

" **Din 1932**, guvernele **Daladier, Chautemps, Monzie**, au dat chiar ordine prefectilor să intre oficial în conversație cu aceste **sindicate**, deci **le-au recunoscut puterea legală**. " Vă închipuiți **ce influență a putut să le dea**, odată cu numărul lor, **această recunoaștere legală**, în ce privește **puterea lor de a interveni în politică** și de a face astfel totul să le stea la dispoziție în Franța."

Așa s-a ajuns, în 1933, ca sindicatele să dea ordin deput. lor socialiști, **să răstoarne guvernul Paul Boncour**.

"E evident, **la noi, nu poate fi vorba de așa ceva**, la noi **guvernele sunt încă destul de tari**, sau **asociațiunile de funcționari destul de slabe** - adică, de fapt sunt slabe - și **cuosc ceea ce le este îngăduit sau nu**. [-----]

" **Deși stările de lucruri sunt aceleași** și în Franța și la noi, **cauzele sunt contrarii**.

În Franța excesul de parlamentarism, la noi lipsa parlamentarismului.

Cu alte cuvinte, în vreme ce în Franța executivul cu adevărat este dezarmat de legislativ, și orice deputat cu grupul lui poate răsturna un guvern ; **la noi lucrurile sunt contrarii** .

În viața noastră parlamentară aș vrea să știu **de câte ori un guvern a fost răsturnat de Parlament ?** De 2 ori : la 1900 guvernul Carp și la 1922, guvernul Take Ionescu.

[**Presiunea electorală**]

- **Șeicaru** : Dar **agitația electorală**, care se face cu prilejul fiecărei alegeri parțiale, **a folosit țării, sau nu ?** Evident, partidele trimit aici oameni foarte cumsecade.

Dar până ajung în Parlament ? **Aici este partea grea de la noi ...**

- **C.Zamfirescu** : Nu am spus că **regimul parlamentar nu are scăderi** atât în manifestările lui, cât și în **partea de pregătire**. Dar **această presiune a numărului**, este **prezentă și în regimul de dictatură**. [-----]

"Ținând seama că **la noi un parlamentarism adevărat nu a fost** și lucrurile nu s-au petrecut niciodată așa,

cred că **ar trebui să pornim de la adevăratul parlamentarism**,

să facem ca **să funcționeze** astfel, încât **să nu mai fie acest disechilibru la noi**.

Trebuie să recunoaștem astăzi, doar suntem între noi, că **deputații nu au mare influență** în mersul treburilor publice ; **trebuie să recunoaștem** că **un guvern poate totdeauna să refuze**, mai ales când are o majoritate atât de docilă ca cea de azi, care, chiar când nu aprobă unele lucruri, **se ferește totdeauna de a lua atitudine fățișă**.

"**Sarcina guvernelor e mult simplificată** și de sigur că, **dacă lucrurile nu merg** mulțumitor în țara românească, apoi **cea mai mică vină se poate atribui Parlamentului**, iar **cea mai mare parte, Guvernelor** . " [-----]

C.Zamfirescu / 28 nov.'36

▣ **Guvernul Tătăărăscu**

"**Dacă**, la un început de guvernare, într-o discuție la Adresă, nu poți să dai argumente contra unui guvern, ci te mulțumești numai să-i **dai încrederea sau nu**, **astăzi, după 3 ani de guvernare**, suntem în măsură ca, în virtutea trecutului, **să putem judeca** ce ar putea fi în viitor. [-----]

"**Care este bilanțul guvernării dvs ?**

Îl voi examina întâi din punct de vedere **doctrinar** și de concepție și în al doilea rând, din punct de vedere al **realizărilor**.

Din punct de vedere doctrinar, **ați susținut și susțineți că sunteți un partid liberal**.

[-----] aceleași puncte nevralgice le-au constatat și alții .

[**cenșura și starea de asediu**]

Este **veche de trei ani**; tinde să devină o **metodă obișnuită de guvernare** ;

" **ați înființat cenșura** pentru că vreți **să puneți frâu jurnalelor** ca să nu scrie lucrurile pe care

credeți că nu sunt de scris. **Uitați însă un singur lucru**, în ce privește **violența**, **injuria sau invectiva**, până astăzi nici un jurnal n-a întrecut colecția "**Viitorului**" din 1932.

- **Voce PNL-1** : "Mișcarea" dvs !

- **Zamfirescu** : V-aș recomanda să o faceți cu toată atenția, să răsfoiți în special colecția "Viitorului" din iulie 1932, când a venit la **guvern d-l Alexandru Vaida -Voevod**. Sunt sigur că - nu aici, dar pe culoare - o să fiți de perfect acord cu mine, că **nici un jurnal n-a întrecut violența " Viitorului"** din acele vremuri ."

[**PNL-1 față de cenzură ...**]

"Cenzura și starea de asediu, de la început, **au fost combătute expres**, nu tacit, de însuși **șeful partidului dvs**, de **d-l Dinu Brătianu**.

Această cenzură și stare de asediu au fost combătute de toate grupările Partidului dvs !

Ași vrea să știu care grupare ar fi fost dispusă să le aprobe ?

Îmi pare bine că **o coincidență foarte ciudată** face ca raportor la Mesj, să fie chiar **colegul nostru**, **d-l Vântu**.

DI Vântu, probabil, ca să justifice numele pe care îl poartă, **a venit vijelios la tribună** într-o zi, cu o diatribă foarte bine alcătuită, **în contra cenzurei**.

Nu știu ce urmare a avut.

D-l Vântu de odinioară, din vijelia care promitea să fie, **s-a transformat într-o briză** foarte plăcută, **și de unde corabia d-lui lanculeț**, **risca să fie răsturnată** de impetuoșitatea d-lui Vântu, **ea a fost ajutată mai mult** de acest alizeu, permițându-i să meargă printre stânci, să-l oprească și să-și continue drumul.

- **Șeicaru** : **Vântul** când se apropie de banca ministerială, **devine zefir** . (**ilaritate**)

- **C Zamfirescu** : **Poate** că atunci **d-l Vântu era în opoziție**, iar **acum este la guvern !**

Ca o curiozitate, **această cenzură**, care a fost **blamată de toată lumea**,

nu se știe precis ce paternitate are :

se presupune că ar fi a d-lui Inculeț, dar **trăește prin voturile unor mijoritari**, care, toți, s-au declarat împotriva ei. **Mi se pare ciudat** și alceva : cel puțin în asemenea ocazii, **nu s-au căutat să se salveze aparențele**, pentru că această lege, care trebuia să fie votată în fiecare an, cu drept de prelungire pe 6 luni - **știu foarte bine năduful băncii ministeriale**, **în a găsi un raportor** și, fără a discuta însușirile și calitățile raporturilor din trecut, cu care, de altfel, am relații destul de civilizate, nu pot să mă împiedice de a nu remarca, într-o chestie care privește direct **doctrina partidului**, din care vă făliți că faceți parte, nu s-a găsit, nu zic, un majoritar cu talent, dar **un majoritar cu mai multă autoritate**, care să imprime pecetea autorității sale în făurirea unei astfel de legi .

Nu știu cum să interpretez zâmbetul colegului meu, d-l **Aznavorian**,

pentru că, întotdeauna, cel puțin în discuțiile de pe culoare, **am auzit reprobări categorice** în privința luării acestei măsuri, **și desaprobări**,

dar se pare că **majoritarilor li se pune o dilemă**

foarte curioasă : **ori aprobați cenzura, ori plecăm de la putere** .

Față de aceste cuvinte cominatorii ...

- **Hurmuș Aznavorian** : " **D-le Zamfirescu**, nu numai discuțiile de pe culoar, **dar și aici**

recunosc inutilitatea cenzurii ; **aceasta însă nu însemnează**

că partidul trebuie să se orienteze după părerea unui parlamentar .

- **C.Zamfirescu** : Personal, nu vă învinuiesc, pentru că **în situația dvs**,

am convingera că se află aproape 95 % din membrii majorității dvs, așa că vă rog, **nu luați aceasta ca o învinuire adusă dvs**.

[Lipsă pag. 115]

C.Zamfirescu / 28 nov.'36

▣ **Parlamentarismul**

(**reluare**)

"Adevărații vinovați în această chestiune a parlamentarismului, **sunteți dvs**, majoritarii, care, **indiferent de bisericuțele politice** din care faceți parte, **v-ați pronunțat totdeauna pentru menținerea Parlamentului**.

Totdeauna ați avut atitudine pasivă, în ceea ce privește **chestiunile mari, de principiu**, care ar trebui să vă intereseze și pe dvs. Ați dat dovadă de o gregăritate care se întâlnește rar în sânul unei majorități, mai ales atunci când este vorba de concepții și principii, în virtutea căror sunteți pe aceste bănci, iar guvernul pe banca ministerială.

C.Zamfirescu / 28 nov.'36

▫ **Guvernul**

(**reluare**)

Au promis poporului degrevări fiscale .

Eu nu știu ca dvs să fi făcut **vreo una**. Țin minte că **dl Slăvescu a micșorat taxa de timbru** la petiții, de la 11 la 8 lei. Considerați aceasta o degrevare?! Țăranii spun că ați mărit "

fonciera". **Au promis ridicarea țăranimii .**

Ați **ridicat numai boarfele țăranimii** ! Executări din cele mai feroce : dl ministru ar trebui să meargă la o primărie să vadă grămada de boarfe care zac și se distrug, de la căciulă la laviță , de la scoartă până la suman !

Au promis ieftinirea traiului .

De când guvernați , **viața s-a scumpit** (pachetul de bumbac de la 338, la 1200 lei ! ; zahărul și orezul cu 12 -14 % ; ș.a.,ș.a.)

C.Zamfirescu / 28 nov.'36

Concluzie : respinge Răspunsul la mesaj

Dacă din p.d.v. al doctrinei, au rămas **liberali doar cu numele**, în privința **realizărilor nu stau mai bine**.

Din acest motiv, nu acordă încredere și nu votează Răspunsul la Mesaj (aplauze la grup PNL-georgist)

C.Zamfirescu / 28 nov.'36)

5.) Comunicări și dezbateri în Parlamentul românesc. 4, dec.'36

Pamfil Șeicaru ("Curentul") , **Aurelian Bentoiu** (subsecretar de Stat Interne) , **Armand Călinescu** (PNT) , **O.Goga** (PNC) **Gh.Brătianu** (PNL-2)

"Cazul Ostrowski! "; **Relațiile ruso-române ; rigorile și ravagiile cenzurii .**
(DAD, MO 7, șed. din 4 și 8 dec. '36, p. 131-139)

Supratitluri , sublinieri, colorări, LD . **Doc integral -fișier Cultură , Presă IX sau Diplomatie -VII**

E. **Gh.Brătianu** / comunicare la "Sumar" / 8 dec.'36

- **Asociere la Comunicarea lui Șeicaru**
- **URSS = antirevizionism la Geneva ; iredentism la Moscova și Kiev**
- **Dovezi de iredentism sovietic.**
- **Echivocurile Moscovei acoperite de cenzura românească ?**
- **România și URSS**
- **Articolul lui Ostrowski ; invocarea lui Stalin**
- **Eroare subsecretarului de Stat Bentoiu.**
- **Mica Înțelegere**

E. **Gh.Brătianu** / 8 dec.'36

▫ **Asociere la Comunicarea lui Șeicaru**

[LD : protocol parlamentar : în debutul fiecărei ședințe, se citea **sumarul ședinței trecute** . Pe marginea **Sumarului** se admiteau scurte intervenții , asocieri sau proteste, care așa se chemau : "**La sumar**"]

- **Petre Gheață** (vicepreșed.) : **DI Gh.Brătianu are cuvântul la Sumar**

- **Gh.Brătianu** : " D-le președinte, d-lor deputați, din motive independente de voința mea, **am lipsit de la ședința trecută** în care dl deputat **Șeicaru** , comentând un articol al d-lui **ministru Ostrowski** apărut recent în ziarul **Zorile** ,

a adus unele precizii cu privire la legăturile noastre cu sovietele și tocmai la lipsa de precizii pe care o constata în aceste legături , cu privire la chestiunea fruntariilor noastre , d-sa a adus drept dovadă unele publicații oficiale. "

Gh.Brătianu / 8 dec.'36

▣ URSS = antirevizionism la Geneva ; iredentism la Moscova și Kiev

" Eu voi aminti documentele ale căror fotografii le-am depus eu însumi , acum un an, pe biroul Adunării , între care figura și o hartă oficială a căilor ferate sovietice . De altfel, punctul meu de vedere , de atunci , este același și pentru aceste împrejurări. Vă aduc aminte numai cuvintele pe care le pronunțam acum un an [19 dec.'35] în replica pe care o dădeam d-lui Titulescu [Fișier VI] :

< Atâta vreme cât vor apărea în Rusia Sovietică și în Ucraina Sovietică , unde , după cum știți , nu există decât publicații oficiale , cărți și broșuri

- ale căror fotografii le depun pe Biroul Camerei -

atâta vreme cât vor apărea manifeste , cum sunt acelea ale Partidului Comunist Român, după reluarea legăturilor cu sovietele , în care se arată că

Sovietele nu și-au modificat atitudine de principii , în ce privește Basarabia , și știți că partidele comuniste sunt pretutindeni la ordinele Moscovei ,

voi stăruii și susține , oricare ar fi riscul pentru partidul meu și pentru mine, că raporturile sunt lipsite de sinceritate , și că nu poți să fii , în același timp, antirevizionist , la Geneva, și revizionist la Moscova și la Kiev. > "

Gh.Brătianu / 8 dec.'36

▣ Dovezi de iredentism sovietic.

" De sigur, și eu am fost izbit de coperta de pe revista *Krasnaia Basarabia* (Basarabia Roșie) , a cărei fotografie dl Șeicaru v-a arătat-o dăunăzi , pe care am reprodus-o și eu în cuprinsul unei broșuri , publicate în aprilie , dar am fost și mai izbit de textele oficiale , cum sunt cele publicate de profesorul Dașcovici, într-o carte accesibilă tuturor , în care se află acea stranie Convenție de cale ferată ,

între Tighina și Tiraspol , în care aflăm această frază într-adevăr ciudată :

< Punctul de joncțiune al rețelilor de cale ferată sovietică și română , se află în axul pilei fluviale din dreapta , de peste podul Nistrului . >

Nu se pomenește însă, d-lor deputați, în textul acestei convenții , nici de vamă, nici de fruntarii , nici măcar ea nu este precedată de preambul , în care se pomenesc Statele ca părți contractante .

"Și atunci, de sigur, d-lor deputați, am fost izbit când , într-un articol al revistei pe care v-a amintit-o și dl Șeicaru, am putut citi , la începutul lui - căci atâta rusească înțeleg și eu - fraze de natura aceasta : < Ocupația Basarabiei , aceasta este întâia intervenție antisovietică a imperialiștilor străini . > "

Gh.Brătianu / 8 dec.'36

▣ Echivocul Mocovei acoperite de cenzura românească ?

[LD : am mai scris undeva ... dar mereu îmi revin mărturiile zilelor tragice trăite de Brătianu în pușcăriile comuniste, moartea lui....

Și dureroasa confirmare a avertismentelor lui în 1940 și 1944... ....

și tribulațiile privind Tratatul cu Rusia și Ucraina actuală, după revoluția din 1989 .... Cum , nu este asta o fatalitate a istoriei ! ? Nu este un blestem ?!]

" Și am fost , evident , mirat , văzând că cenzura - care , recunosc , este poate mai puțin severă azi decât înainte - a scos totuși din coloanele ziarului nostru , vineri [4 decembrie ?]

, o frază ca aceasta : < Gesturile de prietenie din partea reprezentanților Sovietelor nu pot avea nici o valoare pentru România ,

atât timp cât echivocul Moscovei față de noi , nu va avea sfârșit .>

"Știu , d-lor deputați, sunt, desigur, și acum unii binevoitori care vor susține

că am folosit acest prilej pentru a face **o nouă manifestare de dușmanie la adresa vecinilor noștri de peste Nistru.**

Gh.Brătianu / 8 dec.'36

▣ România și URSS

[LD 16 sept.2003 : Cred că acest p.d.v. era împărțit de **majoritatea covârșitoare a clasei politice românești** ; cred că era împărțit de **majoritatea liberalilor**, inclusiv din unii aflați la guvernare ; cred că era consimțit de **șeful PNL , Dinu Brătianu** ; cred că **prin gura lui Gh.Brătianu , vorbea IIC Brătianu**.

De aceea consider "**linia Titulescu**" față de URSS , căruia îi asociez numele celor care i-au acordat nemărginita putere diplomatică , - dincolo de toate considerațiile " realiste" , " pacifice" , "tragice" , etc etc... - **ca o linie de lașitate , de oportunism, de neputință, de echilibristică , de obediență față de Occident, de comportament " de struț"** (după cum spunea Șeicaru) . Numai , că , din nou și din nou, istoria nu se scrie cu "bune intenții" , cu "dacă" , deci eu trebuie să consemnez **opinii și gânduri din 1936**.]

Cred , deci , că **este nevoie să vă reamintesc că nu a fost împrejurare** , în care să nu accentuez că **doresc din toată inima reluarea unor legături de bună vecinătate ; dar tocmai pentru a le putea stabili pe o bază serioasă, dorim ca aceste raporturi de bună vecinătate într-o chestiune atât de importantă și de gravă ca aceea a fruntariilor țării , să fie întemeiată pe sinceritate și nu pe echivoc.** "

(**aplauze la PNL-georgist**)

"Mai mult , d-lor deputați, **m-am declarat convins de nevoia unui pact de neagresiune , de neasistență la agresiune**, care să dovedească limpede și Uniunii Sovietice și lumii că **România nu are de împrumutat granițe nimănui, nici de la Răsărit la Apus la Răsărit , nici de la Răsărit la Apus "**

(**aplauze la PNL-georgist**)

" Întotdeauna , **punctul central al preocupărilor noastre** în această privință a fost concretizat în această întrebare - pe care am pus-o în repetate rânduri :

Cum putem să deschidem fruntariile noastre armatelor unui Stat care nu le-a recunoscut ?

" Vă rog să recitiți , d-lor deputați, **desbaterile ședinței de la 13 martie [LD : fișier VI]** ședință în care **mi s-au adus numeroase învinuiri** , învinuiri la care **mi-ar fi fost ușor de replicat , dacă nu așa fi avut** , poate mai mult decât unii membri ai guvernului , **simțul de răspundere pe care îl avem toți față de țară , de prestigiul ei, și de actul însăși al Unirii.** " (**aplauze la PNL-georgist**)

Gh.Brătianu / 8 dec.'36

▣ Articolul lui Ostrowski ; invocarea lui Stalin

▣ Eroare subsecretarului de Stat Bentoiu.

[LD : se simte **oarecare ranchiună** pentru "**ramura**" **tătărăsciană** ? Poate .

Dar , **dacă în alte momente eu am avut o mare admirație pentru Bentoiu, atunci , pe acest subiect, a fost neinspirat. Iar în istoria eternă , intră Gh.Brătianu....**]

" Este totuși **o latură a chestiunii** , pe care , înainte de a încheia aceste observațiuni , **trebuie să o ating, oricât de neplăcut ar fi să discut , de la această tribună , manifestările reprezentantului unei puteri străine în țara noastră.**

" Când am citit **desbaterile ședinței trecute**, am văzut **observațiile d-lui subsecretar de Stat Bentoiu**, care a declarat **<Articolul d-lui Ostrowski ar fi putut fi rostit cu prilejul sărbătoririi de la 1 decembrie , de la această tribună, de oricare dinte reprezentanții Statelor din Mica înțelegere >**

" Tocmai aici **trebuie să ne înțelegem** .Articolul d-lui **Ostrowski** - pe care l-am citit cu toată atențiunea -**are unele pasagii în favoarea libertății în pace și muncă , de care m-am bucurat .**

Articolul d-lui Ostrowski cuprinde însă și unele aluziuni la **focarele de incendiu** care există astăzi în Europa

și împotriva cărora ar trebui îndreptată acțiunea Micii Înțelegeri.

< **Aceste focare** - ne spune d-sa - **au fost definite în primăvara trecută** [1935] ,
cu o precizie matematică de **șeful nostru Stalin**
într-un **interview** acordat unui ziarist american. >

Gh.Brătianu / 8 dec.'36

▣ Mica Înțelegere

[LD : aici Gh.Brătianu crede într-o utopie. Orgoliul "Brătienilor" , concluziile lui de de istoric, sentimentele lui de român, **transferate asupra acestei alianțe** ,
sunt **de esență morală** , **criteriu care nu a guvernat relațiile internaționale...**

[S-a înșelat, dar este foarte frumos spus....]

" **Și atunci cred că** , fără a mă abate de la regulile bunei cuviințe,
care însă nu exclud nici sinceritatea, nici fermitatea, **este încă o dată un prilej fericit**
de a afirma că Mica Înțelegere nu așteaptă ca alții
să-i definească sau să-i arate focarele de incendiu
care trebuie să determine acțiunea ei politică." (**aplauze la PNL-georgist**)

"Cred că nu voi contraveni dispozițiilor de **amiciție** ,
în care ne găsim față de prietenii și aliații noștri, afirmând că
Mica Înțelegere nu înțelege să fie pompierul nimănui."
(**aplauze la PNL-georgist și la PNC - Goga**)

"Mica Înțelegere , ale cărei **legături defensive cu Franța** sunt în **deajuns de firești**,
pentru a nu fi nevoie să fie pomenite mai pe larg,

Mica înțelegere face însă politica păcii ,
dar **politica apărării intereselor ei** , în cadrul ei propriu.

Acei care își închipuie că ea **poate deveni un instrument ce ar depăși sfera intereselor lor**
politice , greșesc profund.

Și cred că sunt și în asentimentul altora din această Adunare ,
când **afirm că se înșală tot atât de mult**

acei care cred că armatele Micii Înțelegeri pot fi un contingent
într-o ofensivă anti-rusească ,

ca și acei care cred că ea poate fi o verigă comodă într-un lanț de încercuire a Germaniei.
(**aplauze la PNL-georgist**)

" **Mica înțelegere este și rămâne o necesitate păcii și a Europei.**
dar solidaritatea ei, pentru a fi la adăpostul oricărui sdruncin ,
trebuie să se întemeieze pe limitele firești , pe marginile ce i le definesc în cadrul legăturilor ei ,
aspirațiunile și interesele unei politici naționale a fiecăruia dintre statele ce o compun."

(**aplauze la PNL-georgist**)

----- Gh.Brătianu / 8 dec.'36 -----

Cazul Ostrowski / 4 , 8 dec.'36

6.) **Ghiță Popp** (naț-țărăn.) - Comunicare : "**Ardeleni**" - "**Regățeni**" , 16 , 17 dec.'36

(DAD, M.O . 11, 16 dec,'36 , p. 265 - 270)

(DAD, MO 12 , șed. din 17 dec.'36, p. 282 -284)

N.Constantinescu -Bordeni (georgist)

[LD, 16 oct.2003 : Nu am **Comunicarea** de debut a lui Ghiță Pop (care nu a apărut în M.O. -
hotărâre parlamentară fără multe precedente iar **cenșura a interzis publicarea ei în presă.**) ,
urmată de **o încăerare** cu gogo-cuziștii , în Care Popp a fost palmuit .

Acest incident a declanșat una din cele mai teribile polemici pe tema "**ardeleni**" - "**regățeni**" ,

Am fișat **marele scandal** ce a urmat , în care s-au aruncat în Parlament

toate "**reproșurile**" , toate "**greșelile**" , toate "**gafele**" , dintre .... "**frați**" :

năpăstuirea Ardealului de către Vechiul Regat , prin exagerata **centralizare** .

Era calul de bătaie, ideea fixă , a lui Iuliu Maniu , **împotriva liberalilor, împotriva Bucureștiului**
, de la **Consiliul Dirigent** și până la **sfârșitul sfârșitului** .

N.Constantinescu -Bordeni (PNL-2) / 16 dec.'36

▣ Greșala lui Ghiță Popp

"Sunt unii oameni urșiți ca , din când în când, să comită câte o mare greșeală .
Eram în **Constituanta** de la 1922 -1926 , și îmi amintesc de o scenă asemănătoare ,
provocată în Cameră tot de d-l **deputat Ghiță Pop ...**

- **Voce : Este recidivist !**
- **N.Constantinescu -Bordeni** : ...care fusese atăcat atunci pentru că dăduse publicității ,
imediat după Unire, un articol prin care căuta să convingă pe conducătorii noștri politici
că granița spre Ungaria ar trebui să treacă dincoace de Oradea Mare ,
susținând că **Oradea -Mare trebuie să rămână Ungariei .**
- **Pamfil Șeicaru : Foarte grav !**
- **N.Constantinescu -Bordeni**: Am avut atunci personal un conflict cu dl Ghiță Pop,
căruia îi făceam imputarea că **nu se cuvine ca tocmai d-sa , care venise din Ardeal**
și era **profesor de limba germană** la Liceul *Sf.Petru și Pavel* din Ploești ,
să scrie un asemenea articol. **Astăzi , dl Pop a săvârșit o nouă și mare greșeală .**
- **Voce : O mârșăvie!**
- **N.Constantinescu -Bordeni** : "**Cuvintele pe care d-sa le-a spus de la această tribună**
în comunicarea pe care a făcut-o , ne îndurează adânc și în special pe toți aceia
care am sângerat în război pentru România Mare , făurită cu atâtea sacrificii .
Și vă închipuiți că noi, care avem ca șef al partidului nostru un voluntar de război
[Gheorghe Brătianu] , căzut rănit pe front cu ochii țintă la Ardeal , cu atât mai mult
avem dreptul să ne revoltăm , când dl Ghiță Pop debitează de la tribună asemenea ineptii .
) : D-lor deputați, socotesc că pentru astfel de comunicări ,
care jignesc profund sentimentul național și care nu pot decât să ne păgubească ,
este cazul să aplicăm o sancțiune imediată și severă și de aceea eu propun
ca nici în presa românească , oricare ar fi ziarul, nici în dezbaterile parlamentare ,
să nu apară comunicarea d-lui Ghiță Pop . (aprobări, aplauze , bravo , la :
PNLmajoritar - Dinu Brătianu , PNL-Gh.Brătianu ,PNC- Goga și Fr.Românesc -Vaida)

////////////////////////////////////
Scandalul ardeleni -regățeni / 16 -17dec.'36

7.) Pr.de lege : ratificarea decretelor - legi (46 !) din vacanța parlamentară ,18 -19
dec. '36

/ **polemici privind procedura / considerații doctrinare / suspiciuni de interese /**
conflict dintre puterile în stat : legislativul dominat de executiv .
(DAD, MO nr. 13, vineri, 18 dec. ; M.O.nr. 14, sâmbătă, 19 dec.'36)

c.) Radu Lascu (PNL-2) (p. 321)/ 18 dec.'36

▣ Batjocorirea regimului constituțional, parlamentar

[LD : în opoziție și în disgrăție , rămurica desprinsă din trunchiul PNL pare să preia
stindardele și tradițiile liberalismului , apărându-i principiile sacrosante .
Dacă se înlătură doza superficială de " opozant" ... care este adevărul ?
Cât de "**liberală**" mai era guvernarea "**liberală**" a lui Tătărescu ?]
"Totul se reduce la un **simulacru constituțional** , **domnia legilor este batjocorită .**
Legea , în cazul nostru, nu emană de la națiune , ci de la guvern.
Aceasta a fost **concepțiunea actualei guvernări** .
Regimul constituțional este o minciună .
Această ratificare , din p.d.v. al dreptului , nu poate avea existență juridică față de
Constituție . A vota acest proiect , **înseamnă a ne pune în contradicție , în conflict,**
cu principiile noastre de liberalism , principii care au încălzit tinerețea noastră
și care au făcut ca , întotdeauna , **să fim luptători convinși. "**

//

d) Aurel Negus (PNL-2),(p. 321) / 18 dec.'36

▣ Compromiterea regimului democrat

" Eu văd din aceste decrete , care ne sunt supuse spre ratificare ,
că prin ele **se abrogă o multime de dispozițiuni legale.**

Se abrogă dispozițiuni din *legea minelor*, din *codul silvic*, din legea *de organizare a ministerelor*, din *statutul funcționarilor publici* .

Socotesc că **nu se putea ca pe calea aceasta** a decretelor -legi să se abroge texte de lege ,
decât numai în cazul când prin însăși legea de autorizare , **legiuitorul care autoriza executivul**
să vină cu aceste decrete -legi , **abrogând și textele de legi corespunzătoare** .

Ex. : decretul-lege de autorizare a **defrișării pădurii particulare Soca ,**
domeniul Banloc,jud.Timiș-Torontal (28 iun.'36)

Ce necesitate națională , ce necesitate bugetară , au motivat ca **guvernul**
să acorde o defrișare a unei păduri particulare ,
permisă abia după 80 de ani (cum prevede codul silvic) ?

"Domnilor, **se vorbește despre de anarhie de la stânga la dreapta ,**
de **extremism de stânga și de dreapta** ,

care n-ar putea prospera **dacă autoritatea n-ar fi în carență .**

Deși decretule-legi nu se pot aduce **decât** în mod provizoriu,
noi de doi ani de zile , în fiecare an , suntem chemați să le ratificăm ,

deși Constituția prevede că **cenzura și starea de asediu**

nu se pot institui **decât** în mod excepțional,

totuși de la începutul guvernării liberale trăim sub regimul cenzurii și stării de asediu .

În această situațiune, eu vă întreb : **ce încredere mai poate avea țara**
în atașamentul dvs la regimul parlamentar și constituțional ?

Eu înțeleg că **un guvern poate aduce decrete -legi ,**
dar numai atunci **când există o necesitate aspră** . [-----]

Ex. **Ce interese bugetare sau de apărare națională** , militau ca ,
la 10 sau 12 noiembrie , să veniți cu legea privitoare la prelungirea termenului
prevăzută de **Legea pentru încurajarea industriei naționale** din 1912 ,
cu 3 zile înainte de deschiderea Camerei ?

"Respectare libertăților publice și a regimului constituțional
este de esența ideologiei liberale.

Nu se poate concepe o guvernare liberală fără respectarea libertăților publice.

[-----] Preferințele mele însă rămân **pentru libertățile publice și**
pentru regimul constituțional parlamentar.

Ele desigur că **au inconvenientele lor pentru guvern,**

rămân însă **cea mai sigură garanție** pentru toate interesele sociale de Stat ,
cea mai sigură cheazășie pentru propășirea noastră viitoare .

Declar că **nu pot vota proiectul de lege "**

//

18.dec.'36

8.) **Comunicări și polemici** : "cazul Jan Șeba" : **"Rusia și Mica Înțelegere "** , 3 , 6
febr.'37

(DAD, MO 23, șed.de miercuri , 3 febr.'37 ; MO.24, șed. de sâmbătă, 6 febr.'37)

Doc.integral -fișier Diplomație VII

[LD : bine înțeles mă interesează **opțiunile partidelor** în materie de **politică externă ;**
vreau să spulber **aserțiunile unor istorici** români care,

fie dintr-o necunoaștere a vieții politice interne, fie din oportunistele epocii ,

au impus în istoriografia românească de gen un soi de **sintagme sacrosante** :

"unanimitatea" democratică în privința diplomației - ca fiind **patriotică** și eminentemente pozitivă

"minoritatea" naționalist- extremistă - ca fiind **antinațională și eminent negativă** .
Da și nu , depinde de context , depinde de partid, depinde de om.

a) Atta Constantinescu (PNL-2) - comunicare
[**Cartea lui Șeba**] [**Titulescu - Rusia sovietică**]
f.) Gh.Brătianu (PNL-2) - replică
[**Cartea lui Șeba**]

a) Atta Constantinescu (PNL-2) (p. 813)

[**Cartea lui Șeba**]

Întreabă pe ministrul de Externe dacă a lua cunoștință de **cartea d-lui Șeba**, ministrul Cehoslovaciei la București, **Rusia și Mica Înțelegere în politica lumii** , apărută la Praga. În ce privește **țara noastră**, pe lângă **unele aprecieri puțin favorabile**, despre acțiunea militară a României în timpul războiului, și **aluzii nu mai puțin stranii** la chestiuni ce privesc **dinastia și relațiile ei cu factorii politici**, aflăm părerile sale privind politica noastră externă . **Astfel Șeba scria :**

< Ministrul Titulescu a avut grijă ca apropierea dintre România și Rusia să meargă concomitent cu apropierea dintre Praga și Moscova . A avut însă condiții mai grele ca Belgradul . Opinia publică românească , și anume burghezia privilegiată , cu greu se obișnuia cu noua orientare , înfricoșată de perspectiva de a întreține relații cu un vecin care a desființat vechile privilegii >

< Ideea că prin relațiile cu Sovietele , masele poporului român , slabe din p.d.v.social, ar putea să se inspire din primejdioasele idei socialiste , provoacă neliniște printre îndrumătorii acestei societăți care trăesc în lux și fără muncă . > (p. 18) [-----]

- **O.Goga** : Foarte delicat !

- **Atta Constantinescu** : **Cred că apariția acestei cărți**, sub semnătura unui ministru plenipotențiar în funcțiunea la București, și cu prefața ministrului său de externe [Kamil Krofta] , **nu poate rămâne fără urmări** și întreb pe dl ministru cum înțelege d-sa să răspundă unei afirmațiuni în categorică contrazicere cu declarațiunile oficiale ale guvernului român , cu privire la **tratative ce s-ar duce pentru încheierea unui tratat de ajutor reciproc mutual cu Sovietele** ... și a unor **aprecieri asupra societății românești** , care capătă în aceste împrejurări un răsunset și un înțeles de o excepțională gravitate

f.) Gh.Brătianu (PNL-2) (p. 878-880) - replică - / 6 febr.'37

A luat cuvântul deoarece Atta Constantinescu lipsea , pentru că chestiunea depășea persoana lui Șeba și pentru că în presă au apărut o serie de articole privind acuratețea traducerii (**aplauze la PNL-2 și PNC**) **Are avizul unor reputați lingviști și istorici slavisti** - prof. **Cancel și Panaitescu** (Univ. București) și **Nandriș** (Univ. Cernăuți) privind textul în cehă [**redă iar textele citate de Atta Constantinescu și comentează sensul cuvintelor incriminate**] [**aduce aminte de câteori s-a adus în Cameră subiectul tratatelor cu Rusia sovietică , ... iar Titulescu și Savel Rădulescu au negat aceste tratative .**]

Încât el nu contestă afirmațiile lui Șeba , ci **dorește ca să se știe** dacă România a dus sau nu tratative cu Sovieticii (**aplauze la PNL-2 și PNC**)

k.) Al.Popescu -Necșești (PNL-1)[---]

[**Relația româno -sovietică**]

- **Al.Popescu -Necșești** (PNL-1) : Acesta a fost obiectul comunicării lui Gh.Brătianu din 5 mai și a răspuns precis Titulescu la 13 dec.1935 . **Art. 25 din Constituție**

**interzice trecerea trupelor străine pe teritoriul României, fără votul Aunărilor Legiuitoare .
Este imposibil ca un ministru de externe să ignore acest lucru elementar !**

- **Gh.Brătianu** (PNL-2) : Da, dar **art.16** din *Pactul Societății Națiunilor* , poate fi interpretat și unilateral, deci **fără voia noastră , și să ne oblige la ceea ce Constituția ne oprește !**

[-----]

[**Raporturile româno -sovietice : Titulescu / Antonescu**]

- Popescu -Necșești : "**La sfârșitul acestor dezbateri, s-au fixat definitiv ,**
pentru această Cameră , cele ce s-au spus în ședința Camerei de la **13 decembrie 1935** ,
când **dl ministru Titulescu** a răspuns **la întrebarea d-lui Brătianu** .
Aceleași declarații s-au repetat în ședința Camerei de la **13 martie 1936** ,
când **dl Savel Rădulescu** a răspuns unei **reveniri a d-lui Gh.Brătianu** , la prima sa comunicare .
S-au asociat la acest răspuns, d-nii **miniștri Inculeț și Costinescu** .
Este astăzi un lucru deplin stabilit și intrat în patrimoniul nostru ,
anume afirmațiunea **că s-ar fi încheiat o Convenție** pentru trecerea trupelor rusești
pe teritoriul României , **nu era decât un zvon** lipsit cu totul de temei și
pus în circulație de cei cari **voiau să turbure apele politicii noastre externe** .

" **Această satisfacție** o am și mai mult **astăzi** , când declarațiunile de la **13 decembrie 1935** ,
și de la **13 martie 1936** , **le reia d-l ministru de externe , Victor Antonescu** ,
și **dă satisfacție aceluia care** , fiindcă a fost leal și a spus adevărul ,
în demersurile diplomatice pe cari le-a întreprins ,
a putut , în lipsă , să fie **subiectul atâtor atacuri** ,
bazate pe lucruri **cari nu sunt întemeiate** " [-----]

"Cazul Șeba " / 3, 6 febr.'37

9.) Incident diplomatic : înmormântarea lui Moța și Marin ,Cameră , 17, 18, 19 febr.'37

(DAD, MO nr. 28,29, 30 , ședința din 17, 18 ,19 februarie 1937)

Declarații   Răspunsuri   Polemici

[**LD : al III-lea " scandal diplomatic :**

după cel cu **Ostrovski** (Rusia) , după cel cu **Șeba** (Cehoslovacia) ,
acum cu cel provocat de **participarea diplomaților german, italian și portughez** ,
la serviciul religios al **înmormântării lui Moța și Marin** .

Se discută foarte puțin , sau doar aluziv, despre **Garda de Fier** ,
despre **sacrificiul celor doi** , despre **războiul civil spaniol** .

Este doar **o limpezire de ape** : **naționaliști - democrați** ;

este doar **un pretext** de răfuială politică : **opoziție - liberali** ;

este **un mijloc** de captare **a curentului naționalist** ;

este **un prilej** de opțiune în politica externă : **pro-Democrații - pro-Axă - pro-echilibristică** ;

Subtitlurile, semnele și colorările , îmi aparțin .]

g.) Gh.Brătianu (PNL-2)

[**Neamestecul diplomaților în treburile interne**]

[**Răspunderea guvernului**]

h.) C.Argetoianu (Partidul Agrar) -

[**Cusur parlamentar : "scandalul ! "**]

[**Greșala diplomaților**]

[**Răspunderea guvernului**]

g.) Gh.Brătianu (PNL-2) / - la Sumar - 18 febr.'37

[**LD** . din relatarea lui Argetoianu , rezultă că **Gh.Brătianu participase la ceremonia funeabră**
Prin el, aluziv și vag , se dă a înțelege că ... **partidul** - și ne duce gândul la **Dinu Brătianu** -
nu ar fi fost informat de la guvern ... de cele ce se întâmplau ...]

A lipsit din București și a luat cunoștință de comunicările și declarațiile făcute cu privire la
manifestațiile ce au avut loc cu prilejul **înmormântării** celor **doi luptători români** ,

Ion Moța și Vasile Marin. , căzuți pe frontul naționalist spaniol și la participarea reprezentanților unor puteri străine la această solemnitate .
"Sacrificiul vieții pentru o idee , care în acest caz este aceea a ordinii sociale și religioase ,
impune de sigur respectul tuturor; ne-am manifestat din capul locului această convingere.
Gh.Brătianu /

[Neamestecul diplomaților în treburile interne]

"Aici sunt , însă, două chestiuni distincte .De aceea , am constatat cu satisfacție că factorii noștri de răspundere și-au adus aminte că este de apărut o demnitate națională , care nu îngăduie nici un amestec străin în treburile noastre lăuntrice , amestec care ne place a crede că nu a putut fi în intențiunea unor diplomați conștienți de rolul și de menirea lor, atunci când au luat parte la o ceremonie religioasă , a cărei desfășurare nu era cu puțință , fără autorizația și consimțământul autorităților răspunzătoare .

" Ar fi însă bine ca asemenea reacțiuni să se producă întotdeauna , în egală măsură, față de toate manifestările ce ar putea fi interpretate ca ingerințe în afacerile noastre interne, indiferent de forma în care s-ar produce , fie pe cale de manifestație publică sau publicații , fie de alte demersuri . Numai în acest fel s-ar putea dovedi că, îndrumarea politicii noastre de Stat și a legăturilor noastre externe , nu este subordonată nici unei influențe din afară , fie ea germană sau sovietică , franceză sau italiană, ci că este determinată de interesele unei politici , integral și exclusiv românești .
Gh.Brătianu /

[Răspunderea guvernului]

" Dar mai este și o altă latură a problemei , care nu poate fi ocolită de ridicarea unor incidente diplomatice , ale căror urmări se cer a fi bine cântărite .
Dacă cineva are de tras consecințe , în urma evenimentelor de la sfârșitul săptămânii trecute , este , în primul rând , guvernul însăși .

Desmintindu-se la fiecare pas ; mereu în contradicere cu propriile sale acțiuni , într-o atitudine de permanentă ipocrizie față de propriul său partid și de forțele a căror încăerare se complăce a o provoca , el nu mai are astăzi autoritatea , nici de a menține înăuntru ideea ordinii în Stat , nici de a reprezenta , în afară , în împrejurări tot mai grele și mai turburi , tradiția de mândrie și conștiința de demnitate a făuritorilor unei Români întregite și independente " (aplauze la PNL -georgist)
////////////////////////////////////

h.) C.Argetoianu (Liga Agrară) - la Sumar / 19 febr.'37

Argetoianu /

[Cusur parlamentar]

"Credeam ca incidentul urma să fie considerat ca închis , cel puțin în incinta Parlamentului Ei da, dar noi nu suntem în Anglia , ci suntem în România și fiecare a trebuit să-și spună punctul de vedere .

Atâta vreme cât am avut un tovarăș de tăcere, am tăcut și eu , pentru că eram doi ; Dar ieri m-a abandonat și acest ultim tovarăș,
dl Gh.Brătianu , care și-a spus și el punctul de vedere Am rămas astfel singur.

[-----]

Argetoianu /

[Greșala diplomaților]

[-----]

... Din ce-i relatase un domn [Gh.Brătianu care fusese la ceremonie ?] ,diplomații fuseseră invitați [de cine ?] la sosirea sicriilor în Gara de Nord,

să participe la slujba de la biserica Sfântul Ilie din Capitală
și la înhumarea de la Bucureștii Noi ;
dându-și seama că acestea **reprezentau manifestări de ordin politic,**
ar fi refuzat să participe la ele , și ar fi dorit să meargă doar la biserică ,
pentru a aduce **un omagiu celor doi tineri căzuți într-o luptă**
pe care Statele lor o îmbrățișaseră oficial ;
omagiu cu atât mai justificat , spunea diplomatul german , cu cât **la trecerea prin Berlin ,**
aceste sicrie au fost în special onorate de șeful Statului german .
Din această versiune, **reiese intenția de a nu se amesteca în treburile interne.**
S-ar putea , totuși, obiecta că au o vină mare , pentru că este știut că
un diplomat nu poate primi invitații oficiale , decât transmise prin canalul
Ministerului de Externe sau prin Casa Regală .
" Prin urmare , greșala d-lor este netă și nu poate fi tăgăduită . "
Argetoianu /

[Răspunderea guvernului]

S-a răspândit **zvonul** că prin angajamentul pe care l-a luat , **Gh.Tătărăscu**
sau obține satisfacție de la cancelariile statelor implicate ,
sau pleacă de la guvern .
" Găsesc că este iarăși o eroare " . Ar fi un amestec străin în afacerile noastre interne ,
dacă un guvern ar putea să cadă din cauza unui act greșit a unor agenți diplomatici !
ar fi o capitulare față de o intervenție străină ! [-----]
////////////////////////////////////
Incident diplomatic - înmormântarea lui Moța și Marin / 16 -19 febr.'37

10.) **CCGiurăscu (PNL-g) , Interpelare :Românii de peste hotare (- I -) 25 febr.'37**

(DAD, MO 34, șed. de joi, 25 febr.'37, p. 1548 - 1554)

[LD : Pentru a-și putea dezvolta interpelarea ,la **26 nov.'36** , Giurăscu solicitase **urgența și ceruse** celor trei ministere -Externe, Domenii, Justiție -

dosarele referitoare la colonizarea românilor, între **nov.'33 - nov.'36**

La interpelarea lui Giurăscu, s-au asociat încă **6 deputați.**

Este cea mai **sistematizată , documentată și amplă** expunere privind **problema românilor de peste hotare .**

Mai este , la fel de importantă, pentru **datele statistice demografice** , privind **compoziția etnică a populației** pe diverse criterii :

pe etnii , pe provinciile istorice , pe zonele de graniță , pe entitatea sat -oraș .

CCGiurăscu plătește tributul coresponsător momentului conjunctural concret :

fiind abia febr. '37 , speranțele și îmbierile se îndreaptă spre **partidele naționaliste "legale" și "antiliberal-guvernamentale " : PNC , Frontul Românesc.**

Peste doar câteva luni , va încheia pact electoral de " neagresiune "

cu **Garda de Fier și PNȚ , tot pentru răsturnarea liberalilor de la putere .**

Pentru ca , el personal, după doar câteva săptămâni,**să se despartă și de Gh.Brătianu** și să devină "**carlist**" . Aceasta a fost traiectoria lui individuală.

Dar până atunci... **febr.'37 ...]** Doc.integral . **fișier I. Românii peste hotare**

Sublinieri, colorări, supratitluri, comentarii **LD :**

▣ **Neglijarea crasă a problemelor demografice**

▣ **Nepublicarea rezultatelor recensământului din 1930**

▣ **Necunoașterea elementului românesc din afara granițelor .**

▣ **Români : Un.Sov., Iugoslavia, Bulgaria, Grecia, Albania, Ungaria, Cehoslovacia**

▣ **Românii din Uniunea Sovietică**   ▣ **Românii din Iugoslavia**

▣ **Românii din Bulgaria**

▣ **Românii din Grecia (aromânii)**

▣ **Românii din Albania (fârșeroții)**

▣ **Românii din Ungaria .**

▣ **Românii din Cehoslovacia**

▣ **Români în afara hotarelor : statistici, profesii**

- ▣ **Macedo-românii, aromânii** : rolul lor în dezvoltarea burgheziei, a epocii moderne
- ▣ **Desnaționalizarea Românilor de peste hotare: zone periclitate**
- ▣ **Necesitatea colonizării lor în România**
- ▣ **Nedepășirea ariei normale a românismului** : Transnistria ? -Nu ! ; Vidinul ? Nu !
- ▣ **Zone recomandate pentru colonizare**
- ▣ **Penetrația evreească**
- ▣ **Studii demografice românești**
- ▣ **Primejdii asimiliționiste** : secui, ruși, ruteni ...
- ▣ **Înstrăinarea orașelor :procentaje**
- ▣ **Planurile de colonizare românească** : Preocuparea PNL; I.Brătianu
- ▣ **Partide și personalități** : PNL-Gh.Brătianu , PNC-Goga ; Fr.Rom. -Vaida .
- ▣ **Ritmul descrescendo al colonizării**
- ▣ **Dezarticularea sistemului legislativ : guvern Tătărescu**

[-----]

▣ **Penetrația evreească**

[LD : **CC Giurăscu** pășește pe pământ " minat " . Va fi secondat de **Octavian Goga** .

Off-ul lui Goga cu **revizuirea cetățeniei** izvora din această aberație demografică, și își avea începuturile din timpul Conferinței de pace (statutul minorităților) , apoi din timpul când era ministru de Interne , în guv.Averescu .

Ambii invocă **studii dedicate problemelor demografice** (**Nicolae Iorga, Popa Liseanu , Romulus Seișanu , Leontin Iliescu, Gh.Brătianu, Victor Papacostea**) ,

în care se ridică " problema " , dar " rezolvarea " ei se bate cap în cap :

să nu se atingă de pământ, să fie aduși coloniști români de peste hotare (Giurăscu) ;

să se ocupe de agricultură, nu de comerț și meșteșuguri (Iorga) ,

să se folosească **ghilotina cu vapori** (Barta Mikloș - Goga) ;

[**LD : 31 oct. 2003** . Știu că subiectul este " delicat " , știu că subiectul a fost și a rămas " tabu " , în epocă și mai târziu. Eu însămi am simțit-o , când am fost la colocviul de istorie de la Ierusalim (1985) Ca o coincidență, la TVR-2 , în seara asta , este o discuție despre "**holocaust**" , despre "**șoah**" Istoricul **Carol Iancu** (prof.univ.la Montpellier) **Alexandru Stoenescu și Lia Benjamin** ... despre **Comisia mixtă rom-esraelită** , înființată recent , la inspirația lui Ion Iliescu și Elie Wisenthal]

[LD : nu cred că este întâmplător faptul că printre susținătorii naționalizării orașelor, a colonizărilor, etc etc... sunt profesorii de istorie.

Cunoaștere sau ... naționalism de profesie ? Nu se poate generaliza .]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Primejdii : secui, ruși, tătari, găgăuți, bulgari, turci ...**

[**LD : atenție !** prin această optică ,se poate ajunge la tot felul de " îndreptățiri" ,

la toate culorile " naționaliste " : **a cui a fost pământul ? ;**

cine l-a muncit -cine l-a stăpânit ? ; cine a fost primul ? ; care pe care a dislocat ? ; care pe care a asimilat ? ; cine sunt autohtoni -cine sunt venetici ? ;

cine trebuie să plece- cine să rămână ?

Babilonul demografic al zonei de intersecție a imperiilor .

Polemici , mai mult sau mai puțin documentate , creatoare de atmosferă și curente naționaliste .

Cu dezlegări temporare (în funcție de balanța de putere) ,

sau **cu dezlegări mai de durată** (războaie urmate de tratate de pace) .

Istorie și istoriografie a sec.XX . Care va fi istoria și istoriografia sec.XXI ?]

[-----]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ **Planurile de colonizare românească**

▣ **Preocuparea PNL .**

[LD : sesizează similitudinile și diferențele , tezele și soluțiile ,

care dau o idee mai nuanțată privind nuanțele naționaliste la noi .
Colonizarea cu români sau **expulzarea străinilor ?**
Indiferent , însă , de soluția susținută , ele pornesc de la realități incontestabile .]

[-----]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Partide și personalități preocupate

▣ PNL-Gh.Brătianu , PNC-Goga; Fr.Rom. -Vaida .

" Dar . dlor , să venim la o vreme mai apropiată .
Eu afirm că s-a atras atenția în numeroase rânduri , de aici de la tribuna Parlamentului ,
conducătorilor , asupra acestor probleme a Românilor din afara hotarelor ,
și asupra **necesității colonizării acestor elemente** înăuntrul țării ."

" Gh.Brătianu , declarație la 24 febr.'34 [LD : **discurs la Mesaj, fișier I , PNL-g**]

< În anii din urmă , însă , după sfârșitul războiului , **orașele și multe părți de margină ale țării ,
au fost năpădite de străini , care n-au legătură nici cu trecutul , nici cu viitorul acestei țări .De
aceea , naționalizarea orașelor și ținuturilor de graniță
a devenit o poruncă a vremurilor noastre , un imperativ al dezvoltării neamului nostru [-----] Ea
ne cere să luăm măsuri cât mai este timp [-----] > (Aplauze la PNL-g)**

" În ce mă privește , am vorbit în mai multe rânduri de la această tribună ,
atrăgând atenția guvernului în acest sens .

O seamă dintre **deputații Partidului Național -Liberal** , de sub conducerea d-lui **G.Brătianu** , și
dintre **deputații Partidului Național -Creștin** ,

în frunte cu dl **Octavian Goga** , au ridicat de asemenea cuvântul de aici .

S-au rostit glasuri , pe urmă , din partea [**Frontul Românesc**]

reprezentanților d-lui Vaida -Voevod.

"Prin urmare , încă o dată spun , nu a fost o chestiune simplă de partid ,
căci mai mulți **deputați** , din mai multe părți , au luat cuvântul aici ,
pentru acești **Români din afara granițelor** .

" **Profesorul Victor Papacostea** [LD : ex PP , apoi PNL-g ;

vezi **interpelarea din 2 sept.'32** , polemica cu deputatul bulgar Pencoff]

a rostit o călduroasă apărare a elementelor din Macedonia ,

în legislatura '32/ '33 , în timpul guvernării d-lui **Vaida -Vorvod** ;

de asemenea , a ținut o serie de conferință pe această temă .

"S-au rostit , de asemenea , de aici , în mai multe rânduri , **interpelări și comunicări**
cu privire la **Românii de peste Nistru** .

Este Comunicarea d-lui **prof.Procopovici** , apoi aceea a d-lui **deputat Lascu** .

[-----]

" Unul dintre **conducătorii reprezentativi ai Românilor -macedoneni** ,

dl Cola Ciometti [LD ?] , spune într-o " foie " [LD ?] :

< **Dacă Statul Românesc nu mai este în stare să aibă grijă de macedoneni ,
să o spună , și atunci să se dea această însărcinare italienilor ,
care , având interese în Balcani , s-ar interesa și de frații Români ,
care sunt în regiunea macedoneană . >**

[-----]

CCGiurăscu / 25 febr.'37

▣ Ritmul descrescendo al colonizării

" Cum au fost cu putință asemenea manifestări și asemenea acte ?

lata cum : după începutul așa de fericit , care s-a făcut în 1925 ,

în timpul guvernării lui **Ionel Brătianu** , opera a continuat într-un ritm intens ,

și eu cred că , dacă **Ionel Brătianu** ar fi trăit , această problemă a colonizării
s-ar fi pus în toată complexitatea ei ; ea nu s-ar fi mărginit numai la Cadrilater ,
ci ar fi îmbrățișat toate regiunile , zonele și centrele

în care elementul românesc este amenințat . Aceasta este credința mea .

" Ionel Brătianu a murit în 1927. Opera a continuat și în 1928 .

În timpul guvernării național-tărăniste , ea a avut un ritm mnai încet, mai moderat .

Nu voi intra acum în detalii asupra cauzelor care au determinat încetinirea ritmului de colonizare .

- Goga : Deși ar fi foarte interesantă .

- Giurăsescu : Cred că o vor face cei 6 deputați

care s-au asociat la interpelarea mea. [LD : nu le-am mai fișat pe toate]

Va fi destul timp să se dezbătă problema pe toate fațetele ei .

[-----]

" Eu afirm că față de problema colonizării Românilor de peste hotare, guvernul actual - preocupat, se vede, de alte probleme foarte importante - nu a dat atențiunea cuvenită acestei probleme. [-----]

Nu pot înțelege de ce nu s-a ținut seama de numeroasele intervențiuni

care s-au făcut, de strigătele de alarmă care s-au dat ,

de solicitările care au avut loc în tot acest răstimp. " [-----]

Cereri de colonizare nu au lipsit .

CGiurăsescu / 25 febr.'37

▫ Dezarticularea sistemului legislativ.

" Cereri de colonizare nu au lipsit .

În intervalul 1930 -1934 , colonizările s-au făcut pe baza unei legi .

Din 1934, s-a desființat Oficiul Național de Colonizări și Legea de colonizări,

și această situație a rămas așa până la 7 aprilie 1936 .

Prin urmare , aproape 2 ani lucrurile au rămas fără cadrul unei legi ,

pentru că legea veche a fost abrogată la 4 mai 1934,

prin Legea privind Regiile Autonome.

Așa dar, timp de 2 ani de zile, în cursul acestei guvernări, n-a existat o lege,

care să reglementeze întreaga colonizare ,

deci și colonizarea Românilor de peste hotare . "

" Acum d-lor, ascultând de unele sugestii , care au venit atât de la președintele Camerei , cât și din partea d-lor deputați, cred că sunt în asentimentul dvs

ca să continui această expunere joia viitoare , când voi arăta ultimele documente pe care le am în privința chestiunii colonizării Românilor de peste hotare .

- Take Slăvescu (vicepreșed.) : Consultă Adunarea să încuviințeze dezvoltarea interpelării în ședința de joi, 4 mart.'37 .

- Adunarea încuviințează

CCGiurăsescu / 25 febr.'37

11.) V.P.Sassu (ministr.Juștiției) - răspunde lui Al Rotta - 2 mart.'37

Atentatul contra lui Tr.Bratu (luni, 1 mart) - în dezbateră Camerei .

(DAD, MO 38, șed. de marți, 2 mart.'37, pag. 1806 - 1812 , după amiaza)

Armand Călinescu (PNȚ) Victor Iamandi (ministr .Culte și arte),

Gr.Iunian (PRȚ)

GH.I.Brătianu (PNL-2)

VTPrelipceanu (PNC)

G.A.Cuza (PNC)

O.Goga (PNC)

G. I.Brătianu (PNL-2) (p. 1809) / 2 mart.'37

...Telegramă lui Bratu

Este de prisos să exprime sentimentele ce l-au cuprins când a aflat din ziarece s-a întâmplat ieri la Iași. A telegrafiat colegului său, să-și exprime bucuria că atentatul nu a reușit, urându-i însănătoșire grabnică .

G. I.Brătianu (PNL-2) / 2 mart.'37

#Atentatul = pretext pentru măsuri excepționale !

▣Prevestire : pretext pentru știrbirea regimului constituțional

[LD : Dacă vorbele lui Gh.Brătianu se plasează strict în episodul care le-a provocat ,opinia lui pare a unui **iremedial inamic al guvernului**,a unui **neconsolat opozant** ajuns cu partidul său la periferia politică ,a unui invidios căzut din grațiile regale , etc etc.....

Dar ,dacă vorbele lui sunt confruntate cu cele întâmplare doar peste un an , atunci Gh Brătianu a fost un lucid , un vizionar ,și a avut dreptate !]

" **Foarte bine** a făcut adineaori d-l **Călinescu** , când , ridicând această chestiune , **nu s-a adresat guvernului** - oricine ar vorbi în numele său - fiindcă prin întreaga desfășurare a evenimentelor , desigur că **nimeni nu este mai puțin chemat decât guvernul de astăzi** , ca să dea urmare acestor împrejurări și să ia măsurile care se impun.

(**exclamări la PNL -1; aplauze la PRT și PNȚ**)

" În special, dacă nu sunt greșit informat , una din măsurile recente , imediate, luate de după ce s-a aflat acest trist eveniment de ieri, ar fi **închiderea tuturor universităților** din țară , și atunci **vă întreb : pentru fapta câtorva ticăloși, care sper că vor putea fi pedepsiți cât mai degrabă și cât mai drastic, trebuie să sufere întreaga studențime a acestei țări ; trebuie să fie aruncată în stradă și , prin lipsa ocupațiilor ei normale, firești, trebuie lăsată tocmai pradă anarhiei și dezordinii ?**

" D-lor , **aceasta nu se poate !** Ceea ce constat , din nefericire, este o **deplorabilă continuitate în activitatea acestui guvern** - o deplorabilă continuitate - fiindcă și de rândul acesta , ca și în alte împrejurări triste ale trecutului, **se încearcă să se arunce fapta câtorva vinovați , asupra întregii studențimi și a întregului tineret .**

" Mai mult decât atât . **Se constată încă o dată , această foarte îngrijorătoare împrejurare : născuți prin violență , dvs încheiați prin violență !**

" Și mai ales rostul acestei declarații este să **adresez ,nu guvernului și Camerei , un strigăt de îngrijorare și un cuvânt de prevestire ,** că aceste împrejurări **să nu se mărginească la consecințele lor firești ,** care **trebuie să fie urmărirea și pedepsirea făptuitorilor , ci să servească ca pretext comod,**

în aceste vremuri în care **măsurile excepționale devin o regulă , pentru cine știe ce atentate care se plănuiesc din umbră , împotriva vieții constituționale și a libertății în România "**

(**Exclamări la PNL- 1 ; aplauze la PNL -2**)

Gh.Brătianu / 2 mart.'37

12.)CCGiurăscu (PNL-g) , interpelarea : **Românii de peste hotare** (- II -) , 4 mart. '37

G.I.Brătianu (PNL-g) , intervenție : **Programul partidului ; relațiile cu G de F**

(DAD, MO 40, șed de joi, 4 mart.'37 , pag. 1890 - 1892)

[**LD : 8 nov.2003** .După ,iată, 13 ani , îl sun pe Mihai Pelin , pentru a avea o explicație în legătură cu substratul cultivării - de către el - a relației cu mine pe probleme istorice, înainte de 1989 . Doresc această lămurire ...deși... nu știu dacă va duce la ceva !

Oare el face parte dintre " turnătorii" peste care aș da , dacă mi-aș cere dosarul la CNSAT ?]

[LD : de la 25 februarie , se produsese o serie de evenimente care au precipitat scena politică românească. De fapt , **Giurăscu aproape își epuizase interpelarea, iar în această zi ... deschide șefului său, Gh.Brătianu , o intervenție substanțială în chestiunile la ordinea zilei .]**Doc.integral - **fișier PNL-g III**

[**LD:16 iunie 2007**.Atenție.Mă hotărâsc să dau masiv din acest document la capitolul Parlament pentru că el prefigurează alianțele electorale aparent nefirești ce vor surveni în toamnă . Vezi să reformulezi sau să faci trimiterea corespunzătoare .]

-CCGiurăscu :Un document citat de el,a stârmit o diversiune și, deși el a făcut trimitere la o

cuvântare a lui Gh.Brătianu și la Programul partidului, s-au făcut **speculații** cum că **în partid** ar exista , pe această temă, **divergențe de opinii** .
(**Brătianu îi cere voie la o intervenție, pentru oamenii de "bună credință", cărora , este necesar să le spună un cuvânt de lămurire**)

Gh.Brătianu / 4 mart.'37

▣Programul PNL- g

"Ni s-a opus în adevăr în cursul discuțiilor care au avut loc în săptămâna trecută ,**două probleme** : aceea a **programului nostru** , pe care o amintea d-l Girăscu ,și aceea a **raporturilor noastre cu " Garda de Fier "** ,asupra cărora **s-a spus că am fi în echivoc** . [-----]
" În ce privește **programul nostru**, dl Gurăscu vă cita dăunăzi și vă amintea și acum , **declarațiunea** pe care am făcut-o aici, de la această tribună, **acum 3 ani** , dacă nu mă înșel , **la 24 februarie 1934** . [**discurs la mesaj, 24 febr.'34 , fișier - I / PNL-g , poz. 65**]

...România a românilor

Îngăduiți-mi să o completez printr-un pasaj al Manifestului din **noiembrie 1933**,de la **alegerile generale** . " Citează din Manifest :

<În România întregită ,cârmuirea trebuie să fie a Românilor , nu a străinilor.

Aceasta trebuie să o înțeleagă cei ce trăesc pe pământul nostru . >

<Nu am fost și nu suntem împotriva locuitorilor de altă limbă și de altă lege ,care trăesc printre noi,a **căror credință către Statul Național** se poate dovedi statornică ,care împart de atâta vreme necazurile , suferințele și bucuriile noastre . **Dar orașele și unele părți de margine ale țării , au fost năpădite de străini ,care nu au nici o legătură cu noi.**

În **tineretul nostru** există prea mulți astăzi care **cer zadarnic dreptul la muncă și la viață , ne mai găsind nici un loc pentru ei pe pământul românesc . >**

< De aceea, noi voim să aducem în țară pe românii rămași peste hotare pentru ca , împreună cu ei , **să înlocuim, prin colonizări ,** cu ajutorul Statului, această poruncă a vremurilor : **naționalizarea orașelor și a ținuturilor de graniță >**

...Două categorii de minoritari

" Ni s-a spus : **dar aveți două atitudini față de mionorități !** Dar oare nu este evident că **sunt două categorii de minoritari ?** Nu este evident că [-----] **sunt unii care au de mult reședința în țară la noi,care s-au identificat cu credințele neamului nostru ,iar alții , care au venit de curând, și n-au nici o legătură nici cu trecutul ,nici cu dezvoltarea acestei țări ?** (aplauze la PNL-g) **Și atunci , este rândul meu să întreb ,cum se consideră această problemă ?**

Trebuie oare ,în această privință ,numai soluțiuni totalitare ?Trebuie admiși cu toții , fără să se țină seama de vremea și sentimentele lor - ceea ce este împotriva realității ?

Sau trebuie eliminați cu toții -ceea ce desigur nici cea mai extremistă grupare nu poate pretinde ?"Să-mi dați voie să **conchid** asupra acestui punct :în această chestiune ,**nu noi ne aflăm în echivoc,ci alții** , care au venit la cârmă pe baza **altor principii** , [vizat PNL-1] care **cârmuesc în continuare ezitare și contrazicere** față de ele "(aplauze la PNL-g)

Gh.Brătianu / retro'33- 37 , 4 mart.'37

▣Partidul de opoziție trebuie să fie contra guvernului !

[LD :Încercând să explice poziția față de Gardă, **Gh.Brătianu** - era istoric și doctrinar ! - **îmi oferă o cheie,devenită regulă , axiomă ,**în comportamentul partidelor românești , privind valoarea ce trebuia acordată **"alianțelor " electorale sau permanente:un partid de opoziție , _ trebuia să lupte contra guvernului !**

Nu aveau importanță nici doctrinele, nici principiile, nici scrupulele morale.

Pentru a-și susține teza, **Gh.Brătianu** invocă un articol al "**dr.George Ohăbeanu** ", (alias **Zaharia Boilă**), comparându-și poziția , făcându-și alibi, prin aceasta ,cu **cel mai democrat , cel mai constituțional ,cel mai etc etc partid : PNT** .

Stăruind asupra acestor precizări făcute de Gh.Brătianu , pentru că ele îngăduie tratarea

circumspectă și nuanțată a "**pactului de neagresiune**" semnat doar peste câteva luni, între **Maniu -Gh.Brătianu -CZCodreanu** .
Dacă aceasta era o "**regulă de aur**" a opoziției ,este foarte **greu să se discearnă corect** , între ceea ce era **valoare doctrinară** și ceea ce era **oportunitate efemeră** .
Chiar declarația aceasta , trebuie judecată prin această grilă.Cu atât mai mult cu cât ....
Gh.Brătianu este - nici el nu știa ! - în **ultimul an, al 7-lea,de opoziție pătimășă față de trunchiul din care se rupsese !**
Cât de dificil este , pentru istoricul de mai târziu, să urmărească adevărul și să fie obiectiv !]
[LD : vezi **broșura** lui **Zaharia Boilă** ,pe subiect la **fișier PNT** sau **G de F**]

...G de F după dizolvare (retro'33)

După dizolvare **G de F** a dat o **dispoziție** ca membrii săi să voteze cu :**PNL-2, Manoilescu, Averescu sau Maniu**.Ce **valoare** efectivă a avut această dispoziție, este **greu de spus** !În orice caz ,ele **nu compensau** voturile furate de **PNL-1** !După aceea, **s-a căutat cu stăruință și fără scrupule**,să se împrăștie **o atmosferă de calomnie, de complicitate** , care au mers până la **percheziții nocturne** ,și **refuzul dreptului la replică și protest** (prin cenzură)

...PNT față de G de F

Dacă era vorba de a examina **atitudinea partidelor politice față de Gardă**,de ce să se oprească la **ziarul său**,și nu la **cel mai răspândit ziar din Ardeal** ,care **scria** cu câteva zile în urmă : "**< S-ar putea descoperi lacune în atitudinea noastră** .[a PNT] **S-ar putea spune că noi nu am atăcat totdeauna și atât de categoric , Garda de Fier , cum ar pretinde-o distanța dintre concepțiile noastre politice.Dar nu am făcut excepție cu Garda de Fier. O atitudine similară am observat și față de celelalte grupări .Un ziar independent de opoziție , cum suntem, trebuie înainte de toate să lupte cu guvernul , și numai în acea măsură cu opoziția, cât este inomisibilă nevoie. Tot din aceste motive am avut aceeași atitudine față de gogisti și vaidisti .Nu am atăcat pe gardiști,fiindcă nu ne-au atăcat nici ei >**Ziarul este "**România Nouă**" , și articolul este semnat **dr.George Ohăbeanu** ,care , dacă nu mă înșel, este **dl Zaharia Boilă** [---]
Gh.Brătianu / retro'33 / 4 mart.'37

#Echivocul guvernul Tătărescu față de G de F.

...Alternarea violenței cu toleranța

[LD : subscriu aproape în întregime la concluziile lui Gh.Brătianu .

[Dizolvare]

"**Ați început prin dizolvare** , prin acea măsură luată în momentul alegerilor ,**acea măsură samavolnică** , împotriva căreia toată opoziția , nu numai noi,**am protestat la vreme**, fiindcă **lipsești o mișcare de târâmul ei legal**,prin care ea se putea manifesta ,prin alegeri .

[Represiune]

" **Ați deslănțuit o atmosferă de violență** și - pot adăuga acest lucru - eu cred că măsura aceasta **nu a fost combătută** numai de noi, din opoziție ;eu cred că **nu era nici în asentimentul real al șefului guvernului de atunci** [IGDuca] și a multora din colaboratorii săi , și dvs ,**nu ignorați,în urma căror presiuni și din care parte s-a luat acea măsură nefericită**.[-----]

[Crima de la Sinaia]

"S-a deslănțuit atunci **o atmosferă de violență** care a culminat prin **crima de la Sinaia**, pe care **am reprobato** , cum reprobăm din toată inima , **orice acțiune de violență și orice vărsare de sânge, de ieri sau de astăzi**; (**aplauze pe băncile opoziției**) a culminat în acest fapt ,în împrejurări care **nici astăzi nu sunt complet lămurite** ,pentru că , dacă nu mă înșeală amintirea, de mai multe ori ,**unii membri ai majorității au cerut să se lămurească și**

cererea lor a rămas zădarnică .

[Toleranță]

"Trebuie să mai remarc un fapt.Guvernul [Tătăărăscu] nu s-a împiedicat de **căderea șefului său ,de căderea șefului partidului** ;ba, pentru mulți din componenții săi ,se poate spune că ,**departe de a fi o piedică,a fost un folos .**

"Și atunci ,după regimul de violență ,ați trecut în **a doua fază,ați trecut la regimul de toleranță ,** **ați permis reconstituirea partidului desființat** ,i-ați îngăduit **deplină libertate** în toate manifestările sale

[Represiune generalizată]

...și astăzi constatăm că **vă speriați de propria dvs operă** și **confundați ,în măsuri de represiune,toată studențimea**[aplauze la PNL-g) ,toată Universitatea, tot tineretul, cu toți profesorii lui ,**cu o acțiune politică** pe care **dvs ați desființat-o, și tot dvs ați reinviat-o"** (aplauze la PNL-g)" La rândul meu întreb :**unde este echivocul ?"**

Gh.Brătianu / 4 mart.'37

▫Tradiția PNL:politică de centru ,de echilibru,de ponderațiune

...Alternarea politicilor de "stânga" și " dreapta"

[LD :**ca nimeni altul** , după moartea lui Duca!**Dacă** acest Gheorghe Brătianu nu se rupea în 1930 din PNL, el ar fi fost **cel mai pregătit doctrinar** (nu Dinu Brătianu , nu Tătăărăscu) și - de ce nu ?-**cel mai indicat să conducă PNL sau guvernul acestui partid.**

Cum să tratez locul și rolul "**accidentelor**" , al "**erorilor**" , al "**intâmplării**" în politică ?

Simpla eliminare a ipotezei , numai pentru că ....cineva ... cândva ...a spus **că istoria nu se face și nu se scrie cu " dacă "** , pe mine **nu mă intimidează**.Dimpotrivă .În fond, cum altfel să pot ajunge la concluzia finală ,privind cauzele **eșecului regimului democratic din România ?** **lată** , spre ex, **o nouă demonstrație a lui Gh.Brătianu** cu care **sunt de acord .**

Atunci , nici chiar **proprii săi partizani** nu au reușit să o înțeleagă prea bine.Cât despre unii **liberali " guvernamentali"**,conștient sau nu ,**pășiseră sau urmau să părăsească barca acestui partid istoric** și să servească pe Carol II]

Nu vreau să-l transform pe Gh Brătianu în vizionar ,dar previziunile lui, în mare ,s-au adevărit , atunci când le-a raportat și la contextul internațional în care a evoluat România.

"D-Ior, **dacă este astăzi o primejdie**, ea trebuie examinată din alt punct de vedere.**S-a vorbit** aici ,foarte des în ultimul timp, **de tradiția Partidului Național -Liberal**,și s-a vorbit chiar **de unii care au dovedit un remarcabil simț de adaptare**,pentru că în foarte scurtă vreme **au reușit să se identifice cu o tradiție atât de îndelungată.** (Iaritate la PNL-g!)Dar această tradiție , dați-mi voie să v-o reamintesc,**este caracterizată printr-o latură esențială, care astăzi a rămas cu totul uitată .****Tradiția Partidului Național-Liberal** a fost **să facă în această țară ,așa cum cereau împrejurările, așa cum cerea vremea, fie o politică de dreapta ,fie o politică de stânga, dar să o facă cu elemente de centru ,cu elemente de ponderațiune și de echilibru "** (aplauze la PNL-g)

#Guvernul Tătăărăscu :încurajarea extremelor

[LD:Acum ,pune o doză de patimă,părăsește terenul lucidității,devine subiectiv ,devine distructiv ,cum era mentalitatea și "porunca" opozantului .Este la fel de adevărat că avea de ce să se lege ,pentru că guvernul Tătăărăscu - la inspirația lui Carol sau viceversa -a avut acea conduită contradictorie și echivocă asistând (și încurajând) la confruntările dintre PNȚ și PNC , pentru ca , apoi , să lovească în toți]]

...Preludiu de război civil.

"În această cârmuire ,în care **pretindeți a reprezenta tradiția național -liberală** ,vedem dimpotrivă că **elementul de centru este tot mai scăzut** , este **tot mai mult desființat** ;iar **dvs dați drumul extremelor** , provocând **încăerarea lor** ,și ajungeți astăzi la **această atmosferă**

care pare **o prefață de război civil** , care , în condițiile geografice ale țării noastre , nu înseamnă numai **pierdere de vieți**,nu înseamnă numai **desființare de avuții**,ci poate însemna **distrugerea însăși a Statului și neamului acestuia ."** (aplauze la PNL-g)

"Dacă este un pericol, el **nu poate fi înfruntat numai de autoritatea brutală** ,el cere să fie **înfruntat de autoritatea morală**"(aplauze la PNL-g)

Gh.Brătianu / 4 mart.'37

▣PNL-g:Guvernare condiționată :națională și morală

...România , Românilor (fără represiuni)

...Părăsirea guvernării , succesiunea !

" Deunăzi ,chiar ieri, **DI Goga vorbea de revendicări naționale** , care frământă tineretul.

Aș adăuga la acestea și revendicări etice .O societate , și mai ales **o clasă conducătoare** , nu poate rămâne la locul ei în Stat,decât **dacă găsește în ea și prin ea** , însăși mijlocul de a se reforma ,când nevoia și revedicările naționale o cer.

"**Dați-ne** ,cum s-a spus de atâtea ori, **o Românie a Românilor** ;(aplauze la PNL-g și PNC) dar dați-ne , în același timp,**și o cârmuire a demnității ,o cârmuire a cinstei** (aplauze la PNL-g) și atunci ,**vă asigur**,nu veți avea nevoie de **nici o măsură de represiune,de nici o măsură de asuprire**, nu veți avea nevoie **să aruncați studentimea** în viscol pe drumuri ,și **nu veți avea nevoie să transformați Universitatea** , așa cum vreți să o faceți,într-o **anexă a comisariatelor de poliție** .(aplauze la PNL-g)

"**Iar dacă nu sunteți în stare** să găsiți în mijlocul dvs elementele care să satisfacă această legitimă revendicare ,**atunci trageți consecințele și lăsați loc altora** care au mai multă înțelegere a chemării, care pot asigura în liniște și în libertate dezvoltarea acestei țări "

(aplauze , strigăte de bravo, la PNL-g)

G.I.Brătianu / 4 mart.'37

13.) Incident diplomatic : ambasadori străini la înhumarea lui Moța și Marin, 9 mart.'37

(DAD , MO nr. 44, șed. de marți, 9 mart.'37 , p. 2042 - 2048)

(D.S. , MO nr. 40, șed.de marți, 9 mart.'37, p. 2259 - 2270)

Camera (dimineața) : a)**Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) - discurs-răspuns ;
b) **Armand Călinescu** (PNT) , c) **Gh.Brătianu (PNL-2)** ,d) **Gr.Iunian** (PRȚ) ,
e) **Oct .Goga** (PNC) , f) **Adam Ionescu** (Fr.Rom.) - declarații , replici, polemici
Senat / dupăamiaza) : a) **Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) - discurs-răspuns ;
b) **Grigore Filipescu** (P.Conservator) , c) **DRIoanițescu** (Fr.Românesc-Vaida) ,
d) **M.Manoilescu** (Liga .Corporatistă) , e) **ACCuza** (PNC) , f) **N.Iorga** (PND) -replici ;
g.) **Vict.Antonescu** - concluzie finală . **Doc.integral , fișier Politică externă , VII**
[-----]

c) **Gh.Brătianu (PNL-2) / 9 martt.'37**

▣ **Colaborare , nu tutelă , cu puterile străine !**

▣ **Neamestec în treburile interne !**

[LD : **Gh.Brătianu** , visează pentru România un statut de **independență deplină** .
Este frumos, demn , patriotic .Dar de la dorință la realitate , el ajunge la **analogii aberante**:
pune **semnul egal între întrevederile lui Victor Antonescu cu oficialitățile franceze**
(considerându-l reprezentant al PNL , care s-a dus să raporteze la Paris , lui Yvon Delbos,
situația din țară) și **legăturile Gărzii de Fier** cu ambasadorii german sau italian !
Brodează pe această ipoteză un întreg **cap de acuzare la adresa guvernului** .]

La 3 săptămâni după întrebarea d-lui Călinescu și la 10 zile după întrebarea repetată de dl deputat Neaguș (PNL-g) , s-a ajuns la răspunsul dat de dl ministru , asupra unui **incident care a făcut valvă în țară și peste hotare .**

El a declarat (20 febr.) că demnitatea națională nu îngăduie nici un amestec în treburile noastre lăuntrice , aceasta fiind și părerea tovarășului său " de tăcere" , Argetoianu .

[-----] Crede că **este în interesul țării să considerăm incidentul închis .**

"Le Temps" (26 febr.) caracteriza la fel incidentul, avansând **soluția unui " compromis" .**

Îi spunea lui , cândva , un fost prșed. francez de guvern : **<Sunteți o țară aproape de întinderea Italiei , veți depăși în curând populația Spaniei , și , uneori , îmi face impresia că vă închipuiți a fi Muntenegru ! >**

Același ziar, relatează **întrevederile lui Victor Antonescu la Paris .**

Trebuie de adăugat un lucru : "... în starea actuală a opiniei noastre publice , o legătură între un partid politic , indiferent de nuanță , și o putere străină , oricare ar fi ea, ar fi deopotrivă de dăunătoare și partidului politic și puterii respective." (aplauze la PNL-g)

" Ei bine, dlor, **este bine ca în viitor , să ne ferim a mai fi obiectul unor asemenea aprecieri .** Cred că trebuie să rămânem în această materie în **spiritul declarațiilor** pe care , aici la București ,le făcea neuitatul Louis Barthou și **pe care i le aminteam de la această tribună** - și definiția , adaug, este valabilă pentru **Paris** ca și pentru **Roma**, pentru **Berlin** ca și pentru **Moscova** - **colaborare leală , dar nu tutelă . "** (aplauze la PNL-g)

Gh.Brătianu (PNL-2) / 9 mart.'37

▫ **Contradicția dintre formula Tătăărăscu și Antonescu**

[**LD : Aceleași comparații , argumente (citate) ca și Armand Călinescu, de pe o poziție , pe fond, contrară ; ridicarea aceleiași dileme compromițătoare pentru guvern.]**

" Dlor , nu știu **cu cine se va fi sfătuit dl președinte** de Consiliu, în lipsa d-lui ministru de externe, **în intervalul destul de îndelungat ce a despărțit incidentul** de sâmbătă, până la **declarația d-sale de marți ;**

dar , în orice caz , **nu puteți scăpa de cleștele acestei alternative :**

ori demnitatea națională , de care amintea atât de elocvent dl președinte al Consiliului, **a fost atinsă, și atunci cum rămâne cu formula care ni se aduce astăzi ?**

ori , ceea ce am crezut noi [PNL-g] , că demnitatea națională , în acest caz , **u a fost în cauză, și atunci , cum poate un șef de guvern să facă asemenea declarațiuni și să ridice asemenea incidente ? (aplauze la PNL-g)** [-----]

"S-a dovedit că , prin asemenea declarații , că **panica ce stăpânește** de câțeva vreme și pe care oîntâlnim la fiecare pas, **în măsurile de ordin lăuntric,**

cată să se întindă și în domeniul relațiilor externe . " (aplauze la PNL-g) [-----]

"Și atunci concluzia este : oricare ar fi dorințele ca să se impună la cârma țării sau în viața publică anumite persoane sau anumite grupări , trebuie ca astfel de greșeli , vinovații să plătească din vreme ; nu trebuie să ajungem ca de pe urma lor, țara întragă să suporte consecințele , poate ireparabile ." (aplauze la PNL-g)

////////////////////////////////////

Gh.Brătianu / 9 mart.'37

Gvern Tătăărăscu.Vacanța parlamentară.Sucesiunea.Alegeri . 1937

14.) Gh.Brătianu, Ce este un partid politic ?

(Rev. " **Parlamentul Românesc**" - (11-20) dedicat partidelor politice , 31 oct. '37)

[**LD : Gh Brătianu nu răspunde la întrebarea din titlu. Sfârșește chiar așa : probabil întrebarea ar trebui pusă altfel : nu ce este un partid**

ci **mai există partid politic** ? Răspunsul lui aparent superficial, ascunde, în realitate, situației în care se afla **cu al său PNL -2, frântură din trunchiul ...]**

În presă și opinia publică , partidul este un instrument de exploatare a guvernării , o societate pe acțiuni de agenți electorali , o întreprindere de zgomotoasă publicitate . Această concepție se întemeiază pe unele aspecte ale " gospodăririi " noastre de stat, de județ, de comună, din ultimii ani . Gh.Brătianu / 31 oct.'37

▣ Criza sistemului partidist

Corpul politic românesc , în care , prin votul universal, s-a cuprins o mare parte din națiune, trece printr-o mare criză .

Criza de conștiință se răsfrânge și asupra ideii de partid .

Criza este întreită :

/ **Instituțională** (care nu este specifică României, ci este ecoul unor mari frământări europene)

/ **Morală** (convingerea că între guvernare și moralitate s-a căscat o prăpastie)

/ **Partidistă** (calomnieri reciproce , solidarități prost înțelese)

Gh.Brătianu / 31 oct. '37

15.) **Gh.Brătianu** , Expozeu , Întrunirea liberal-georgistă de la Marna , 1 nov.'37

Gh.Slama , C.Toma , Mihai Antonescu - cuvântări

("**Dimineața**" , an 33, nr. 11.088, 2 nov.'37 + foto medalion **Gh.Brătianu ; M.Antonescu**)

[**LD, 8 dec. 2003 . : Interesant destin politic și-a croit tânărul Gh.Brătianu .**

Cu **orgoliul descendenței** din **Alex.Ioan Cuza** (pe linie maternă) și **I.I.C Bătianu** (pe linie paternă) ; cu **complexul de a fi un " Brătianu"** dar de a nu face parte din " **familia Brătianu "** ; cu **ambitiia** de a deveni **liderul istoricului Partid Liberal** ; cu **conștiința** valorii intelectuale ce i-o dădea **temeinica pregătire istorică și politică ...**

Gh.Brătianu a fost , fără îndoială , un **clar-văzător, un promotor, un luptător, un patriot** , pentru **toate marile cauze românești** . Deocamdată , **prioritatea ideii, a cuvântului și totuși....**forțând analogia (poate voi găsi una mai potrivită) , el **seamănă cu Moise** , care a condus "**poporul sfânt**" prin pustiu, dar n-a ajuns în " **țara făgăduinței**" .

Chiar dacă se considera "**semănător**" , nu apucase să fie și "**culegător**" ...

Din 1930 , de când se rupsesse din PNL pe tema restaurației,

a luptat pătimaș împotriva partidului pe care dorea să-l conducă !

a avut destule răspunderi morale , tăceri echivoce și simpatii nefirești ,

la asasinarea lui Duca și în alte momente de dificultate pentru liberali ;

a procedat ranchiunos , solidarizându-se cu adversarii ai PNL

- cum a fost PNȚ , dar și G de F - ....

În noiembrie 1937 , în preajma deschiderii crizei succesoriale,

crezuse că bătuse "**ora lui**" : PNL (și fratele Dinu) îi doreau revenirea în partid ;

Regele Carol , poate, (poate ?) **voia să și-l apropie din nou.**

Și de data asta , însă, "**ora va trece pe lângă el....**]

Redacția /

▣ Întrunirea

a) **Av. Gh.Slama** (vice președ. la Capitală)

▣ **Sucesiunea pentru Gh.Brătianu !**

b.) **Gh.Brătianu** /

▣ **PNL- 7 ani de opoziție**

Idei și acțiuni georgiste

Tradiția monarhică și dinastică a PNL

Conversiunea

Principiul naționalismului

Politica externă (determinată de Gh.Brătianu !)

Înzestrarea armatei

etică politică

Realizările guvernării liberale (aplicarea ideilor lui Gh.Brătianu !)

▣ Sucesiunea ?

▣ Reîntregirea PNL ? (incompatibilități)

Chestiunea națională

Deziderate economice

Înlăturarea măsurilor excepționale

Sanționarea abuzurilor și afacerilor

Patriotism ireductibil

Demnitate de partid

c.) Const.Toma (secretar g-ral)

▣ Solidaritate, loialitate , în jurul lui Gh Brătianu

d.) prof. Mihai Antonescu / 1 nov.'37

▣ Solidaritate de generație și spirit înnoitor

Redacția /

▣ Întrunirea

Eri dimineața s-a ținut în sala cinematografului "**Marna**" din Calea Griviței , o întrunire convocată de **organizația liberal-georgistă a Capitalei** .

Au luat parte toți **frunțașii georgiști** precum și **șefii de organizații județene** care se aflau de sâmbătă în București . Notăm printre cei prezenți : **g-ral Arthur Văitoianu, C.Toma, Atta Constantinescu, dr.Zigre, prof.Mihai Antonescu , dr.Luliu Coste, ing.Deleanu, GMCantacuzino, Toma Bulat , Dim.Cioc, g-ral V.Economu, prof. Valeriu Bulgaru, Toma Dobrescu , dr.Aurel Neaguș, Alex.Procopovici, Gh.Ghițescu , Radu Lascu, prof.Gh.Strat** ,etc

La orele 1 ,30, s-a dat **un banchet** la care au luat parte **cca 700 invitați**, în cinstea lui Gh.Brătianu . Au toastat : **Toma Dobrescu** (culoarea de Negru) , **V.Vasilescu** (culoarea de Galben) , **Fi.Porescu** (culoarea de Verde) , **Iuliu Coste** (în numele Banatului) , **d-na Ionescu -Olt** (secția feminină) , **Mihai Antonescu** (în numele organizațiilor georgiste pe țară)

////////////////////////////////////

a) Av. Gh.Slama (vice președ. la Capitală) / 1 nov.'37

▣ Sucesiunea pentru Gh.Brătianu !

"Suntem în preajma crizei politice care se deschide.

Cetățenii așteaptă cu înfrigurare cum se va rezolva.

Se pare că **s-a declarat** , pentru moment , **un armistițiu general.**

De aceea, nu acum este împrejurarea de a diseca ceea ce s-a făcut și , mai ales, ceea ce nu s-a făcut pentru țară . Este însă o constatare peste care nu pot trece.

Numărul mare al dvs aici, înseamnă că **totul încă nu este pierdut pentru țară**,

dat fiind că **chemarea lui Gh.Brătianu are adânc ecou** în sufletele tuturor acelor

cari mai au încredere în ideea de conducere .Noi luăm exemple de la generațiile care și-au

înțele misiunea , care au înțeles că viața nu dă numai drepturi , dă și obligațiuni , că în urma lor trebuia să rămână operă constructivă , care puneau noi pietre pentru înălțarea edificiului social.

A guvernă nu înseamnă viață de huzur, nu înseamnă a ține timpul în loc. A guvernă înseamnă a creia. **Domnul Brătianu , organizația Capitalei își pune încrederea în dvs.**

Pot mulți să copieze programul nostru , scris poate caligrafic, dar programele au atâta valoare câtă valoarea au și oamenii care le aplică și **noi putem spune cu mândrie că**

programul nostru este Gheorghe Brătianu .

Ați strălucit în **politica externă** și, spre marea noastră satisfacție,

ați condus-o din opoziție. Dar **un rol** cel puțin tot atât de **covârșitor**

îl aveți în politica noastră internă de stat . **Opinia noastră publică dorește**

omul nou , providențial de autoritate morală , demn și de curaj , care să îndrepte relele . **Ea și-a fixat atenția asupra dvs .**

De la dvs se așteaptă redresarea morală , sănătatea țării , încredere și o zi mai bună."

al cărei ecou a trecut hotarele , și a contribuit mai mult decât orice altă acțiune , la deșteptarea opiniei publice, asupra răspunderilor și primejdiilor, din capitolul pe atunci închis, al politicii noastre externe.

Prin noi, putem spune, țara și-a afirmat voința de a rămâne în cadrul alianțelor sale firești , fără a fi târâtă în consecințele imprevizibile ale sistemelor internaționale ,

prin noi a biruit un punct de vedere ce a câștigat adeziunea factorilor hotărâtori și a zădărnicit orice încercare [**Titulescu !**]

de a deschide teritoriul român unor armate străine [**URSS**] ,

de a compromite în timp de pace **independența**, și , în timp de război , **integritatea țării**.

" Ne mai trebuia o dovadă .Soarta nefericită a Spaniei a putut risipi și ultimele îndoieli .

Fără a părăsi prietenii, ce le considerăm tradiționale, **suntem bucuroși să constatăm** că **a câștigat tot mai mult** în cercurile de răspundere, **grija de a păstra**, în împrejurările grele de astăzi, **autonomia de decizii a țării**, și **de a evita** , în afară de paza firească a granițelor românești , **acte de provocare la adresa altor țări** [**Germania, Italia**] pe care ni le apropie însemnate interese ale economiei naționale.

Înzestrarea armatei

" În toate împrejurările , am socotit însă , că **cel mai sigur reazem** al unei **bune politici externe**, este o cât mai **temeinică și serioasă pregătire a ostirii** și a apărării naționale.

Această preocupare se poate urmări ca o **linie nedesmințită a acțiunii noastre** de la începutul ei , până astăzi. Vă voi aminti numai **două împrejurări** :

când au început penibilele discuții în prea **vestita afacere Skoda**,

nu ne-am amestecat în amănuntele unui proces de atâtea ori zădărnicit ,

prin manevre lăturalnice, ci am urmărit statornic două obiective :

sanțiuni pentru vinovați și executarea neîntârziată a contractelor de armanet , refăcute mai târziu în condiții mult mai grele.

Am cerut în repetate rânduri, **crearea unei industrii proprii de armament** în țară, care **să ne pună la adăpostul** tuturor complicațiilor și tuturor întârzierilor , iar acum doi ani [**1935**] spuneam la această tribună :

< **Să știe jefuitorii fără rușine** ai avuției publice, **corupătorii și traficanții** cu obrazul și cu trupul țării, ori unde s-ar afla, să știe în special acei **vinovați de dezarmarea noastră de astăzi**, că , prin noi, **brațul dreptății** se întinde asupra lor și că va ști să-i apuce și să-i târască la ispășirea pe care o merită , oricare ar fi piedicile și ori unde le-ar fi adăpostul . >

" **Sunt îndreptățit să cred astăzi că aceste cuvinte n-au rămas fără urmări.** "

Etică politică

Și , în sfârșit, de-a lungul anilor de luptă și de jertfă , s-a desprins din acțiunea noastră , în crizele trecute de guvernare , sau în cadrul mai recent al **Frontului Constituțional** , în mijlocul **oportunismului sau lipsei de conștiință**,

ce s-a vădit de atâtea ori în rândurile altor formațiuni politice ,

o hotărâre stăruitoare și neînduplecată de a păstra neatinsă ,

împotriva ispitelor ca și a amenințărilor , **demnitatea noastră de oameni și de români**.

" Putem afirma , fără teamă de desmințire, că **acest sentiment ne-a călăuzit și ne-a stăpânit în toate acțiunile noastre** , întotdeauna întovărășit de **conștiința neadormită a intereselor supreme ale statului și ale națiunii**.

Aici am găsit îndreptarul care ne-a arătat nu numai **drumul de urmat**, dar și **marginile între care acest drum a fost tras** :

marginile care despart lealitatea de servilism, **interesul social de demagogie**, **naționalismul constructiv de excesele distrugătoare** , **realismul unei politici de independență și echilibru de abstracțiunile periculoase ale ideologiilor internaționale** , **realizările temeinice pentru apărarea țării de parada deșertăciunilor de împrumut .**

Cele mai multe din aceste acțiuni , nu au fost cu puțință

decât prin acțiunea de independență a opoziției .

Am luptat deschis pentru că am fost liberi .

Realizările guvernării liberale = aplicarea acțiunilor georgiste .

" Desigur, că o afirmăm din nou : **toate aceste obiective** ale acțiunii noastre ,

toate aceste îndrumări pe care **puterea împrejurărilor a sfârșit prin a le impune , ar fi avut alte rezultate dacă aplicarea lor ar fi fost încredințată aceluia care le-au conceput .**

Adesea ideile aruncate în discuția publică , cu riscul tuturor oportunităților și tuturor situațiilor, nu au câștigat de la început înțelesul și realizarea necesară . Dacă totuși ele au biruit , să fie pentru noi , în fața conștiințelor și ale țării, un motiv mai mult de încredere și de mândrie. "

Gh.Brătianu / 1 nov.'37

▫ **Sucesiunea ?**

" Nu știm încă **ce fel de hotărâri vom lua mâine , și în ce împrejurări se va desfășura lupta noastră.**

Ar fi poate o lipsă de prevedere și poate de răspundere , **să anticipăm**

" Dar am datoria astăzi, în fața dvs ,

la un răstimp atât de scurt **până la o nouă campanie electorală ,**

să amintesc cel puțin **problemele care ne preocupă ,**

a căror **examinare și rezolvare constituie rostul însuși al acțiunii noastre**

și **al ființei noastre de partid politic**, la această răspântie hotărâtoare a vremurilor .

Gh.Brătianu / 1 nov.'37

▫ **Reîntregirea PNL ?**

[LD : citesc și recitesc spusesele lui Gh.Brătianu. Încerc să le pătrund înțelesul, dincolo de toate zvonurile de atunci și explicațiile de mai târziu.

Este evident că **el ținea în " șah" atât PNL (frate) cât și pe Regele Carol .**

A jucat pe aceste două cărți și ... a pierdut !

Iar **radicalismul lui** pe cele câteva **probleme punctuale ,**

îl vor duce **spre alianța aceea bifurcată - cu PNL și Garda de Fier -**

la care găsea , **separat și similar ,** unele din dezideratele sale.]

" Sunt unii , din afara rândurilor noastre , care **se întrebă ,** cu o îngrijorare interesată ,

ce scop mai are lupta noastră, ce justificare putem da

existenței a două partide liberale, după ce unul din ele a guvernat patru ani .

" Faptul că **sunt probleme** de o covârșitoare importanță **care își așteaptă deslegare**

la sfârșitul acestei guvernări , este **cel mai limpede răspuns** la aceste îndoieli .

Din enumerarea lor însăși , **vom desprinde rațiunea ființei și luptei noastre .**

" Spre deosebire de perioada care se încheie prin apropiata criză, **în viitorul apropiat**

preocupările noastre se îndreaptă cu precădere spre probleme de ordin intern .

[LD : ce le desparte ?]

Chestiunea națională

[LD : este constantă **alegerea țintei sociale a georgiștilor - clasa mijlocie, funcționăria, și tineretul -** toate privite din unghi naționalist .]

" **Chestiunea națională** rămâne ca și până acum **în primul plan.**

Dar realizările ei , înscrise de mult **în programul nostru,**

rămân **strâns legate de problemele economice și sociale.**

" **Întărirea elementului românesc** în administrații și întreprinderi , nu se poate înfăptui

dacă nu ne îndreptăm **grija asupra salariaților din toate funcțiunile publice ,**

strânși astăzi între **apăsarea unei curbe nedrepte,** împotriva căreia , la vreme,

partidul nostru a luptat prin reprezentanții săi în parlament ,

și **scumpetea crescândă a vieții .**

Nu poate fi decât o soluție : **desființarea curbei și înfrânarea speculei .**

" De asemenea, în multe cazuri, **revendicările naționalismului** se întregesc

cu cele ale **generației tinere.** De mult m cerut **să se facă loc pentru tineret .**

Dar **să se deschidă drum prin concurs, capacitate și muncă,**

nu pe căile ocolite ale hatărului și trădării.

Deziderate economice

[LD : mult populism și demagogie electorală .]

" Voim un echilibru al vieții economice ,
care **să înlătore feudalitatea nouă a monopolurilor și trusturilor** .
Voim **credite pentru agricultori** , cu proporția ce o cere economia țării noastre
de a spori veniturile.

Voim să **înlăturăm prețurile anormale**, pe care unele industrii le impun statutului
și particularilor. Nu este normal ca **armata să plătească mult mai mult** ca în străinătate
postavul și armele ce îi fac trebuință, și este **de-a-dreptul periculos**
să lăsăm în mâini străine majoritatea acțiunilor în întreprinderile
ce pregătesc înarmarea țării.

Naționalismul trebuie întemeiat pe nevoile reale ale viții.

Voim deci **unelte meseriașului, fierul de plug al țaranului, bumbacul românului nevoiaș** ,
pe măsura potrivită a muncii și a mijloacelor sale. "

Înlăturarea măsurilor excepționale

[LD : indiferent de circumstanțe, de argumente , de explicații....

I **la acest capitol GH Brătianu are perfectă dreptate]**

" Nimic nu se poate îndruga temeinic și cu folos în viața statului,
fără o noțiune limpede a legii și a dreptului .

Trăim de 4 ani sub sub regimul măsurilor excepționale .

la adăpostul cărora **polițismul s-a întins în toate domeniile vieții publice** .

cuprinzând **până și acel al culturii**. A protesta a ajuns o banalitate.

Dacă amintesc astăzi această chestiune , nu este pentru a repeta ceea ce s-a spus aici și aiurea
, de atâtea ori : **problema trebuie privită în toate ramurile ei,**
în toate consecințele sale publice.

" **De la întemeierea României moderne , s-a menținut un anumit echilibru**

în așezămintele noastre fundamentale , **între autoritate de guvernământ și voința națiunii.**

**Acest echilibru este în tradiția instituțiilor noastre , în structura organică a statului
român. El se cere restabilit .**

" Nu este momentul să dăm astăzi soluții : ele nu ne lipsesc , dar pretind o serioasă
cumpănire a acțiunii de stat , care nu poate și **nu trebuie să rămână în afara legalității.**

Îmi rezerv dreptul **să vă spun gândul meu întreg** , când vom înfățișa programul
nostru corpului electoral , în apropiatele alegeri generale. "

Sanționarea abuzurilor și afacerilor

" Deopotrivă de primejdioasă , dacă nu mai gravă , este însă **prăpastia care s-a săpat**
tot mai mult între **noțiunea de guvenământ** și aceea de **moralitate.**

Nu ne ajung protestele la sfârșit de guvernare împotriva afacerilor și abuzurilor
înfăptuite de unii și tolerate de alții , în tot decursul ei .

Mai mult ca oricând , **cinstea trebuie restabilită în drepturile ei** , și **afacerismul înlăturat** din
viața politică prin **sanțiuni necrutătoare și exemplare** printr-o expresiune mai serioasă și
mai sinceră a intereselor legitime și a competențelor profesionale.

**Să nu ascundem realitatea : este în joc întreaga autoritate a clasei noastre conducătoare ,
este vorba de fundamentul însăși a ideii de partid.**

De nu găsim în propria noastră conștiință puterile de reformă și de reacțiune ,

să nu ne mirăm de creșterea curentelor revoluționare

care strâng în jurul lor **nemulțumirile și decepțiile**

și **pot zădărnici orice dezvoltare normală a ideii de stat și de ordine.** "

Gh.Brătianu / 1 nov.'37

▣ Patriotism ireductibil !

▣ Demnitate de partid !

" Spuneam deunăzi prietenilor noștri de la Iași și ieri frunțașilor veniți din toate unghiurile
țării, pentru a-și expune părerile, că sunt **două împrejurări în care mă veți afla ireductibil :**

dacă ași avea conștiința că **un interes al statului** , înăuntru sau în afară ,
poate fi primejduit ,

dacă ași avea sentimentul că **demnitatea partidului** , valoarea morală și politică a acțiunii

noastre , **pot fi în orice fel compromise.**

"Deasupra oricăror considerațiuni, de persoane sau de oportunități, această lozincă rămâne îndreptarul cel mai sigur al conștiinței și al acțiunii noastre .

" Orice s-ar întâmpla, orice s-ar ivi în cale, noi mergem și luptăm înainte "

////////////////////////////////////

c.) **Const.Toma** (secretar g-ral) / 1 nov.'37

▣ Solidaritate, loialitate , în jurul lui Gh Brătianu

" Suntem cu toții **strânși uniți indisolubil legați de trecutul de fapte al partidului** în care se cuprind râvna , cugetul și jertfa noastră a tuturor , **de ideile înfățișate** și care **izvorăsc din grijile și năzuințele neamului întreg** , de **steagul glorios** purtat cu atâta strălucire de dl **Gheorghe Brătianu** și de politica de **cuminenie vrednicie , înțelepciune, cinste , patriotism, demnitate și caracter** pe care **numai d. Gheorghe Brătianu** singur le reprezintă astăzi în viața politică .

[-----] La noi , **solidaritatea este o stare de conștiință** .

De aceea , **ne urmăm drumul , destinul** , oricare ar fi riscurile sau greutățile.

Nu ezităm , nu șovăim. Mergem până la capăt , înfruntând riscurile , și primejdiile și **disprețuind uneltirile și ispitele.**

" lubiți prieteni, **ne-am adunat din toate colțurile țării.**

După lungi și rodnice consfătuiri , ne-am făcut **examenul de conștiință** , găsind în sufletul și conștiința noastră **hotrrea dârză a demnității și datoriei** .

Pe noi nu ne frământă ambiții deșarte, nici pofta mari sau mărunte .

Noi urmăm o idee , un crez, avem o misiune.

De aceea stăm la datorie cu prețul oricărei jertfe.

" **Peste câteva zile desnodământul fatal pune capăt cărmuirii de astăzi .**

Ne așteaptă luptă grea. Suntem pregătiți pentru ea. [-----]

" Domnule Brătianu, partidul este solidar și conștient de înalta sa misiune .

Decretați mobilizarea , desfășurați steagul și porunciți.

Partidul așteaptă ordinul pentru a pleca la luptă și pentru a aduce biruința"

- **final de întrunire** -

////////////////////////////////////

d.) **prof. Mihai Antonescu** / 1 nov.'37

[LD : 8 dec. 2003. **Vorbește în numele organizațiilor georgiste din întreaga țară** , la banchet . Din fotografie mă privește un chip tânăr , iar cuvintele lui sunt pline de credință și speranță .

Peste 8 ani , alături de Ion Antonescu , urma să cadă secerat de gloanțele plutonului de execuție ... la Jilava. Nu știu dacă s-a alăturat mareșalului din proprie inițiativă sau ...

a primit recomandare din partea lui George Brătianu, la rândul-i, peste ani, asasinat de călăii comuniști de la Sighet. Oricât mă străduiesc, este imposibil să-mi reprim oroarea față de soarta acestor bărbați politici . Din această cauză, deseori, nici nu mai pot fi obiectivă ...]

" Suntem astăzi la **o răspântie a vieții publice românești.** Se vorbește de răspântii, se strigă că **guvernarea de mâine** trebuie să însemne **biruința spiritului de învoire în România.**

Noi numai cei ce urmează **lupta marelui stegar Gheorghe I.Brătianu** , ci , mai presus de noi, **toată țara , toate generațiile** , așteaptă să vadă **triumful nădejzii de astăzi .**

" **Sunt astăzi purtătorul de cuvânt al organizațiilor din țară, dar și al unei generații** care se mândrește **să aibă ca șef pe d.Gh.I.Brătianu.**

Linia tradiției neamului și a destinelor țării ne unește pe toți într-un tot indisolubil.

Freacă un **cuget de învoire** în sufletele noastre ale tuturor .

" În frământarea de care e cuprinsă țara , **se vorbește de două modalități de învoire :**

1) a luminării cugetării și 2) a orbirii disciplinare .

D.Gh.I.Brătianu , cărturar și cugetător de frunte, **a ales prima cale .**

De aceea, în locul vorbelor și făgăduelilor de răz bunări , **Gh.I.Brătianu a făcut azi catehismul guvernării de mâine.**

" **Die Gheorghe Brătianu , ați guvernat din opoziție politica externă ;**

a rămas să guvernați de la guvern politica internă a țării Românești, cu spirit opozant ;
[-----] în numele tineretului, dvs trebuie să faceți să triumfe principiul
că oamenii politici care sunt slabi , să lase locul lor celor ce știu să stăpânească destinul
național . [-----]"

PNL-2 / întrunire / 1 nov.'37

16.) I.Maniu, C.Codreanu, Gh.Brătianu , Pactul de neagresiune, / declarații / 26 nov.'37

/ Declarațiile lui Iuliu Maniu / Tratatative pentru carteluri electorale :

P.Conservator , **PSD**, **Fr.Plugarilor**,**P.Maghiar** , **P.Evreesc** ș.a //

("Dimineața",27 nov.'37)

[**LD**: atenție ! trebuie obligatoriu să tai nodul gordian al interpretării **Pactului Maniu**
-Codreanu .Trebuie evidențiat că, după 1933 mai ales, **opозиția democratică** s-a consumat ,
a fost acaparată , de lupta cu **opозиția naționalistă** (mai bine zis PNTJ contra PNC)
Carol-Tătărescu au speculat cu abilitate această încrâncenare , în folosul **propriilor țeluri** .
Intenția lui Maniu a fost de a construi un "**Front constituțional**" sub steagul apărării
Constituției și constituționalismului.

În acest context , "**armistițiul**" dintre cele două **opозиții**, își arată **reala semnificație** :

concentrarea atacului principal contra Guv.Tătărescu și Carol II ,

percepuți ca exponenți ai tendințelor **autoritariste , dictatoriale** .

Atât în epocă, dar mai ales în istoriografia comunistă, semnificația acestui "pact"

a fost răstălmăcită în toate felurile.**Nici nu a fost greu !**

Singura idee comună a acestor partide cu care Maniu dorea "**front constituțional**"

era ... **ura lor comună față de Tătărescu și Carol !**

Că această ură avea **temeiuri și ținte diferite** , **pentru Maniu nu a contat !**

Că fiecare din ele - în eventualitatea victoriei a acestui " front" - năzuia (spera, urmărea)

să-și promoveze **propriile programe și scopuri** - a fost **ignorat în schema lui Maniu !**

Că și-a atras **critici, inamiciții, adversari** - în propriul partid , la alte partide democratice ,

determinând **dizidențe și aripi " pro-carliste "** sau "**anti-fasciste "** - **se va vedea imediat .**

Că, prin asta , a contribuit , indirect , la **instaurarea dictaturii** contra căreia se ridicase ,

este discutabil și obligatoriu de raportat la conjunctura internă și internațională.

Maniu spera (intenționa , credea) , **ca PNTJ** - cea mai mare forță electorală pe eșicher -

să fie principal beneficiar !

Aceasta a fost **tactica lui Maniu** - proaspăt revenit la președinția PNTJ .

Consecințe ? Concluzie ? Învățăminte ?

Tot atâtea , în funcție de **premiza** de la care se pleacă și de **unghiul** urmărit .

Cea mai mare **întrebare și ipoteză** rămâne aceasta : **cum de nu s-au putut realiza**

partidele autentic - democratice - chiar așa ! - împotriva curentelor de dictatură ,

de autoritarism ? **De ce** abia după **lovitura de stat dată de Carol** , se va întâlni,

pe aceeași platformă , **Maniu și Dinu Brătianu ?**

De ce , abia după lovitură, **va reveni Gh.Brătianu în PNL ?]**

Doc.integral : **fișier PNTJ XV**

▣ **Pactul de neagresiune - Codreanu -Maniu -Brătianu**

Iuliu Maniu / 26 nov'37

▣ **Declarația de presă**

Pactul de neagresiune cu C. Codreanu și Gh.Brătianu

Redacția / comentarii /

▣ **Tratatative pentru cartelurile electorale**

Declarațiile lui Maniu

Documentul / 26 nov.'37

▣ **Pactul de neagresiune - Codreanu -Maniu -Brătianu**

" Se încheie , între partidele subsemnate, o înțelegere cu scopul de a apăra libertatea și a asigura corectitudinea alegerilor .
Acele partide încheie, pentru timpul alegerilor actuale, în vederea scopului propus, un pact de neagresiune.

"Pactul de neagresiune înseamnă înconjurarea actelor și limbajului de violență și de denigrare , dar nu împiedică afirmarea ideologiei proprii și discuția de bună credință.

" Se va aduce un cuvânt de chemare și celorlalte partide să se alăture acestei înțelegeri .
O comisiune comună va stabili modul de procedare și demersurile cari vor trebui puse în aplicare în cazul infracțiunilor ce ar fi să se producă .

Semnat C .Codreanu, I.Maniu, Gh.Brătianu "

////////////////////////////////////

Pactul de neagresiune cu C. Codreanu și Gh.Brătianu

" O țintă imediată a activității mele , în calitate de prezident, a fost realizarea unei înțelegeri cu alte partide pentru asigurarea libertății și corectitudinii alegerilor.
N-AM NĂZUIT LA UN CARTEL ELECTORAL , care ar stânjeni , în oarecare măsură, propagarea ideologiei fiecărui partid din înțelegerea încheiată .

"Năzuința mea și dorința sinceră a partidului nostru , în direcțiunea aceasta, au fost încununat de un succes care mă mulțumește și care îmi dă convingerea că vom putea asigura libertatea alegerilor și ordinea
în decursul desfășurării propagandei electorale ,

chiar în caz că s-ar practica practica atât de dureroasă și de rușinoasă , ieșită la iveală cu ocazia **atâtor alegeri conduse de adversarii noștri.**

" Am realizat și semnat chiar astăzi o înțelegere electorală
cu Partidul Liberal de sub conducerea d-lui Gheorghe Brătianu
și cu partidul " Totul pentru Țară" de sub conducerea d-lui Corneliu Codreanu
hotărându- ne tustrei să adresăm și celorlalte partide
o chemare ca să se alăture acestei înțelegeri.

" Am toată nădejdea și chiar indicii că vor urma și adeziuni pe care le vom primi cu mult respect și sinceră prietenie.

" Urgența publicării acordului , pentru a orienta pe alegători și opinia publică , este justificarea pentru faptul că **nu am putut inaugura sau termina**
conversațiuni simultane cu alte partide.

" Înțelegerea încheiată se vede din **textul pe care vi-l predau [predă textul acordului]**
și pe care îl va vedea opinia publică .Din el reiese că, **fiecare partid**
își păstrează nealterat ideologia sa proprie, pe care va fi în drept s-o propage
și perfecta sa independență .

"Singurul și limitatul scop al înțelegerii este
de **a lăsa libera manifestare a voinței naționale și libera exprimare** pentru fiecare cetățean -
oricărui partid ar aparține - **a credinței sale politice** .

" La baza acestei înțelegeri nu stă decât **gândul de a salvarda demnitatea națională ,**
dând posibilitatea **liberei și legalei afirmări a glasului ei**
și **zădărnicierea** eventualelor **tentative de a falsifica voința națională** .

" Oricine a citit splendidul discurs al d-lui **Ion Mihalache și declarațiile mele [24 nov.]**
s-a putut convinge că - **la baza gândului nostru,**
ca și la acel al partidelor cu care ne-am întovărășit [LD : oare ?!] pentru scopul acesta
nobil - este o fierbinte iubire de neam , un devotament nesfârșit pentru prosperitatea țării
noastre și pentru **păstrarea ordinii constituționale și legale [LD oare ?!]**

" Cred că sunt în nota opiniei publice generale românești , când adresez
un frățesc apel tuturor partidelor și tuturor cetățenilor să se alăture acțiunii noastre "

////////////////////////////////////

Redacția /

▣ Declarațiile d-lui Maniu

Ținta urmărită de d.Maniu - asigurarea libertății și legalității alegerilor - va fi sincer aprobată de întreaga lume democratică a țării. **Acordul încheiat** - așa cum am spus și ieri - ridică **nedumeriri și critici bine întemeiate.**

DI Mihalache a refuzat să colaboreze cu d.Vaida ,

fiind că președintele "**Frontul Românesc** " , are un program de dreapta .

Atitudinea sa , fără echivocuri - a făcut pretutindeni o puternică impresiune .

D.Tătărescu a încheiat un acord electoral cu d.Vaida - și rău a făcut.

Iată însă că **DI Maniu încheie un acord cu partidul " Totul pentru Țară "** , care are **un program și mai de dreapta .**

DI Maniu reprezintă intransigența constituțională și democratică .

Corneliu Zelea Codreanu vrea abolirea așezămintelor constituționale, e antidemocrat , și cere , cinstit și sincer, dictatura .

Amestecul acesta va provoca confuzie în opinia publică .

Oriunde a fost practicat - el s-a soldat cu **pagube imense pentru democrație.**

Exemplul din Germania este prea evident .

Ar fi totuși un câștig , dacă partidul "**Totul pentru Țară**" , **angajat într-o acțiune pentru respectarea strictă a libertății** - ceea ce e în contradicție cu doctrina și practica sa - ar părăsi metodele pe care le-a folosit până astăzi. Se va întâmpla acest lucru ? "

Pactul de neagresiune / 26 nov.'37

17.) Gh.Brătianu , Rostul acordului cu d-nii Maniu și C.Codreanu , 30 nov.'37

Manifestul către țară .

("**Dimineața** " , 30 nov. și 1 dec. 19 37)

[**LD :18 dec. 2003** .Astăzi s-au împlinit 58 de ani de când a murit tata.

Avea 38 de ani. Făcuse tot războiul din răsărit , scăpase teafăr,

și a fost împușcat de un "aliat " rus , pentru ca să-i predea banii regimentului .

A murit acasă . Port această poveste în suflet ...dar astăzi am avut cui s-o revestesc.

A venit Lucreția, și am putut , după mulți ani, să plâng din nou povestind...]

[**LD : Este foarte adevărat că scopul imediat** urmărit prin pact - **împiedicarea guvernului de a obține cele 40 % procente** , care să-l legitimeze la guvernare - **a fost obținut !**

Guvernul Tătărescu trebuia să fie înlăturat cu orice pret !

Că , prin aceasta , **curențele politice naționalist -extremiste** au avut o mai mare libertate de manifestare , că viața politică a României , la cumpăna anului 1937 / 1938 ,

a înclinat spre această variantă , se va vedea : **guvern Goga, apoi dictatură regală .**

Conform zicalei populare .... "**unde dai și unde crapă !**"

Deci pactul poate fi criticabil doar ca o eroare de calcul și prin consecințele indirecte .]

Doc.integral : **fișier PNL-g III**

Acordul electoral cu Maniu și Codreanu

▣ **Pactul de neagresiune**

▣ **Răsturnarea guvernului Tătărescu**

▣ **Politica externă în viziunea PNL-g**

Manifestul către țară :

▣ **Prelungirea guvernării Tătărescu**

▣ **Sistemul de guvernare schimbat !**

▣ **Românii stăpâni în țara lor !**

▣ **Oferta electorală PNL-g ...**

Gh.Brătianu / 30 nov.'37

▣ **Pactul de neagresiune :**

▣ **Răsturnarea guvernului Tătărescu**

[**LD : Este foarte adevărat că scopul imediat** urmărit prin pact - **împiedicarea guvernului de a**

obține cele 40 % procente , care să-l legitimizeze la guvernare - a fost obținut !

Că , prin aceasta , **curențele politice naționalist -extremiste** au avut o mai mare libertate de manifestare , că viața politică a României , la cumpăna anului 1937 / 1938 , a înclinat spre această variantă , se va vedea : **guvern Goga, apoi dictatură regală .** Conform zicalei populare .... "**unde dai și unde crapă !**"

Deci pactul poate fi criticabil doar ca o eroare de calcul ....]

" **Înțelegerea** încheiată cu d-nii **Iuliu Maniu și Corneliu Zelea Codreanu** , a fost **definită îndeajuns de limpede** , prin **textul însuși** pe care l-am semnat . **S-a precizat** că **fiecare partid își păstrează și își afirmă cu tărie credințele și ideologiile** cari îi aparțin.

S-a recunoscut , însă, necesitatea de a nu face jocul unei guvernări compromise prin luptele dintre partidele de opoziție ; **de a împiedica prin toate mijloacele , fraudele și uneltirile aceluiaș guvern , în efortul său disperat de a câștiga cu orice preț cota de 40 % în alegeri .**

" **Era firesc ca acordul să dea loc la comentarii și polemici .**

Socot inutil să răspund **acelora de rea credință** ;

scopul pe care îl urmăresc **este prea vădit , ca și origina lor.**

" **Nu trebuie să pierdem din vedere obiectivul principal și imediat al acțiunii "**

[-----]

" În ceasul hotărâtor al marilor încăerări din 1918 , Clemanceau răspundea acelor cari îl întrebau de programul său de guvernare : **< Fac războiul ! >**

" **În ceasul în care se conspiră împotriva demnității și conștiinței românești , răspunsul nostru trebuie să fie : răsturnăm guvernul !**

În fața noastră se ridică **inamicul public No 1 .** [-----] **această acțiune a găsit, după părerea mea, expresiunea cea mai deplină și mai reală în acordul încheiat "**

Gh.Brătianu / 30 nov.'37

▣ **Politica externă în viziunea PNL-g**

" În ceea ce privește programul și ideile noastre , mi-ar fi ușor să **reamintesc punctul de vedere** pe care îl reprezintă **în politica externă a României** : necesitatea de a păstra , în criza actuală a sistemului politic european, **legăturile noastre de prietenie** , în măsura în care **ne asigură securitatea și hotarele** , și **autonomie de diciziune** , în măsura în care **poate împiedica să fim târâți în conflicte străine** de rosturile noastre și **să devenim** , ca în veacurile de urgie ale trecutului , **câmpul de bătălie și de pradă al armatelor străine** . [-----]

////////////////////////////////////

Manifestul către țară -

Gh.Brătianu / 30 nov.'37

▣ **Prelungirea guvernării Tătărescu**

" Ne aflăm în fața unor **împrejurări grave**. **Țara a fost din nou înșelată** , fără rost, în nădejdiile și năzuințele ei cele mai firești . **Guvernarea de ieri se prelungise ca un abuz** ,

cea de azi este o provocare fără seamăn ,

pe care o întâmpină **freamătul de mânie și de revoltă** al opiniei publice.

" **Provocare** , pentru că prelungeste peste voința oamenilor de cinste și de convingere , **stăpânirea echipei de profitori** , în paguba avuției publice și în duna intereselor națiunii

" **Provocare** , pentru că nesocotind forțele reale ale țării , și-a adăugat **carteluri orânduite de oportuniste și socoteli personale .**

" **Provocare** , pentru că este **cea mai mare primejdie** ,

printre primejdiile ce ne amenință : **aventura .**

Gh.Brătianu / 30 nov.'37

▣ **Sistemul de guvernare schimbat !**

▣ **Românii stăpâni în țara lor !**

[LD .Mare bătălie se dădea pe lozinca **stăpânirii României de către români !**
Era supralicitată, i se revendica **paternitatea , prioritatea , substanța !**
Toate partidele s-au simțit obligate , într-o formă sau alta, să și-o însușească în program ,
fie ca un lucru firesc, fie ca un deziderat, fie ca o exclusivitate .

Cu nuanțe și dozare diferită .

Dacă până în 1918 , **idealul național** fusese făurirea și desăvârșirea **statului unitar**,
o dată obținut acest stat , **națiunea română**, treptat -treptat , a mai vrut să fie
și **stăpâna acestui stat !** Acestui deziderat , istoricul Gh.Brătianu , liberalul Gh.Brătianu ,
i-a conferit accepțiunea de "**nou ideal național**"

S-a spus că a fost o "**modă**" , o "**contagiune**" , un "**val**" , o "**psihoză**" .

Poate să fi avut și asemenea caracteristici. Dar sub ele se găsea și o reală stare de lucruri.
Românii nu erau mulțumiți de viața lor : economică, socială, culturală, politică.

Și , printre vinovați, ei vedeau "străinul " ...]

" În fața ei ne ridicăm cu neînduplecată hotărâre a acelora care **ne-am spus de mult gândul**
întreg și pe față : **mai presus de toate și înainte de orice ,**
sistemul de guvernare trebuie radical modificat .

" Această poruncă a împrejurărilor este **lozinca luptei noastre ,**
și **cheia de dezlegare a tuturor problemelor .**

Fără realizarea ei, nu se poate înfăptui temeinic **noul ideal național** , pe care **înaintea altora**
I-am înscris pe steagurile noastre : dreptul Românilor de a fi stăpâni în țara lor.

Întâietatea ce li se cuvine în școli , în slujbe, în întreprinderi.

Naționalizarea orașelor și ținuturilor de la Graniță .

Pregătirea temeinică a tineretului român pentru comerț și industrie [---]

Gh.Brătianu / 30 nov.'37

▣ **Oferta electorală PNL-g ...**

[LD : Pe cât de consistente și elevate erau scrierile și discursurile lui Gh.Brătianu pe anume
probleme - privind politica externă, spre exemplu - pe atât de simpliste ,
vagi, demagogice și amestecate - precum electoratul pe care voia să-l capteze ! -
păreau aceste promisiuni electorale. Poate și de asta singura presiune care conta,
care putea aduce guvernarea, era ... bunăvoința regală ! Restul... ce se putea smulge
de către agenții locali. Dar erau evidente categoriile vizate : nemulțumiții .]

"Vă aducem **un gând curat și o faptă nouă .**

Voim să dăm țării o cheazășie de **cinste în gospodăria ei** : hoții la pușcărie,
banul public cheltuit cu grijă, datoriile statului plătite către **furnizorii și creditorii** săi,
către **dăunații de război**, spre a restabili în economia românească încrederea ce lipsește astăzi .
Voim să asigurăm **depozitele din bănci** , cu aspre pedepse pentru cei ce le risipesc necinstit
Voim [-----] să înlăturăm asuprirea onopluilor și trusturilor .

Să dăm premii **bunilor gospodari**, să înlăsnim **împrumuturi cu termen lung**,
cu **dobândă cât mai mică** până la 3 % pe an, pentru ușurarea muncii plugarului .

Să **scădem birurile** , să înlăturăm **prețurile neomenoase** cu cari plățiți :

zahărul, bumbacul, fierul pentru plug și unelte .

Să desființăm **curbele nedrepte ale salariilor** ,

Care reduc la mizerie și împing la abuz pe funcționari,

Să desființăm **specula neomenoasă** care a scumpit viața.

Voim să desființăm pe **paraziții asigurărilor sociale** ..

Să dăm muncitorului, nu palate pentru birocrați , ci grija reală pentru **locuința și sănătatea** sa ,
dreptul firesc la muncă și la viață . [-----]

Măinile noastre sunt libere .Măinile noastre sunt curate .

Avem deplină încredere în puterea și virtuțile neamului .Prin ele vom birui.

" Votați cu hotărâre III : prin lupta și jertfa noastră , mântuirea țării .

Gh.Brătianu

18.) Rezultatele alegerilor parlamentare , 20 , 22 dec.'37

(" Dimineața " , 24 dec.'37 ;)

(" Parlamentul Românesc " , an VIII, nr . 255-258, 31 dec.'37)

Comentar LD : Faptul că în Ardeal și Banat , PNL obține scoruri confortabile, este dovada cea mai bună că s-a orientat bine încheind cartel electoral cu Vaida și partidul German. În schimb **PNL-g, nu obține nici un avantaj din Pactul de neagresiune...**

"Dimineața" / 24 dec.'37

▣ Totalizări pe țară

Votanți 2.700.000

Formațiunea	Voturi	Procentaj	Loc	Mandate
Guvernul +cartel	971. 000	37,5 %	1	142-145
PNȚ Iul.Maniu	530.000	19,40%	2	77
PNL- Gh.Brătianu	107.000	4,32%	6	12
PNC -Goga Cuza	260.000	9,70%	4	35
Totul pentru Țară -CZCodreanu	430.000	16,098 %	3	62
PRȚ Gr.Iunian	58. 793	2,21%	7	8

////////////////////////////////////

" Parlamentul Românesc" / 31 dec.'37

▣ Alegeri Cameră .Totalizări pe țară

Alegători înscriși 4.649.163

Votanți 3.071.705

Absenteiști 1.577.458

Formațiunea	Voturi	Procentaj	Loc	Mandate
Coaliția guvernamentală	1.103.323	35,92%	I	152
PNȚ	626.642	20,40%	II	86
Totul pentru Țară	478.378	15,58%	III	66
PNC	281.167	9,15%	IV	39
P.Maghiar	136.139	4,43%	V	19
PNL-g	119.361	3,89%	VI	16
PRȚ	69.208	2,25	VII	9
P.Agr.	52.101	1,70%	VIII	
Part.Evreesc	43.681	1,42	IX	
Partidul German	43.612	1,42%	X	
PSD	28.840.	0,94%	XI	

////////////////////////////////////

" Parlamentul românesc " / 31 dec.'37

▣ 387 deputați aleși

Brătianu Gh. I. (PNL-2) **Constantinescu Atta** (PNL-g)

Constantinescu -Bordeni (PNL -g) **Deleanu Gh** (PNLg)

Giurescu CC (PNL -g) **Lascu R** (PNL -g) **Neguș Aurel** (PNL-g)

Toma C (PNL -g)

"Dimineața" / 24 dec.'37

▣ Alegerile pentru Senat

Județul	PNL1	PNL2
Arad	5.516	1.406
Bacău	10.137	988
C.Lung	3.682	225
Constanța	9.708	648

Covurlui	5.807	693
Dolj	16.448	3.339
Ilfov	13.217	1.768
Iași	12.304	1.180
Lăpușna	7.909	566
Muscel	4.509	311
Neamț	5.290	746
Năsăud	5.910	803
Olt	7.674	360
Roman	7.289	522
R.Sărat	7.900	740
Timiș-Tor.	24.526	6.564
Târn. M.	7.053	2.352

Lipsește câteva județe : Turda , Vaslui, Vlașca ș.a.

////////////////////////////////////
"Dimineața" / 24 dec.

▣ Alegeri pentru Senat ,București

Total București	PNL	PNL-g
	14.594	1.872

////////////////////////////////////
Alegeri / dec.'37

Guvernul Goga -Cuza 29 dec.'37 - 9 febr.'38

19.) Iuliu Maniu , Gh.Brătianu , CZ Codreanu , Declarații , 31 dec.'37

(rev." Parlamentul Românesc " , an VIII , nr . 255-258, 31 dec.'37)

Gh.Brătianu / 29 ? dec. '37

" După 7 ani , am înfruntat în opoziție a patra alegere generală .

Am fost și de rândul acesta obiectivul principal a unei sistematice acțiuni de destrămare și desființare politică. Mandatele ce le-am obținut capătă deci , în aceste împrejurări , o valoare cu atât mai mare .

) : " Rezultatul alegerilor dovedește , pe de altă parte , o independență de judecată a opiniei publice , o reacțiune împotriva combinațiilor artificiale ,

care rămâne un îndreptar esențial în îndrumarea viitoare a vieții noastre publice .

Înțelegerea acestei stări de spirit a dus la pactul de neagresiune din timpul alegerilor , și pactul a trântit guvernul .

" A doua este omagiul pe care trebuie să-l aducem hotărârii **Comisiunii Centrale Electorale** , în interpretarea și aplicarea legii.

Într-un moment istoric , magistratura înaltă a țării noastre a fost la înălțimea misiunii ei , se va putea spune și în România : **mai sunt judecători în București !**

" Față de aceste împrejurări , evenimentele de ieri [**guvernul Goga**]

au în părerea mea o însemnătate cu totul secundară ;

că se va convoca sau nu parlamentul , că se vor face noi alegeri , într-un termen mai mult sau mai puțin scurt , că s-a constituit un guvern în care s-a încercat

din nou cel mai nefiresc amestec ,

toate acestea nu pot modifica elementele marelui probleme ,

pe care **voința țării a pus-o la 20 decembrie** .

" **M-aș putea întreba : cum poate sta alături nedesmințita rigiditate a unei jumătăți de veac de doctrină , cu oportunitățile unei nopți de iarnă ?**

" M-aș putea întreba , ce raport există între alcătuirea guvernului și **expresiunea recentă și categorică a națiunii ?**

" Nu voi intra în discuția acestor probleme ; întâi , pentru că **socotesc că un guvern , oricare ar fi el , trebuie judecat după programul și acțiunea sa ;** nu cunoaștem în ceasul acesta nici unul din aceste elemente și , al doilea , pentru că **ritmul ce l-a deschis în viața țării prăbușirea guvernului Tătărescu , nu va fi oprit de incidente de genul ultimei crize de guvern.**

" Pentru a soluționa gravele probleme ce ne stau în față , **nu mai ajung combinațiile , oricât de ingenioase ori de absurde ar fi ele .**

Gh.Brătianu / 29 ? dec '37

20.)**Reunificarea PNL , fuziunea PNL-g cu PNL , 9 - 17 ian.38**

(BCS , Fond St.Georges, pachet CCII , dsr.nr 2 ; pach. XX, ds. 269)

(A.I.C., fond Casa Regală , Carol II , convorbiri telefonice interceptate , dosar nr 33 / 1938) ;

(" Univesul " , 13 ian.'38) **Doc.integrale : fișier PNL- XII**

[LD : Dacă toată această vânzoleală la liberali , în ceasul al 13-lea ...ar fi avut un efect redutabil , ea ar fi însemnat ceva . A rămas un episod oarecare , fără urmări.

"Ceasul regal " își urma tic-tacul , împingând **partidele în jocuri inutile și penibile]**

- **Circularele lui Dinu Brătianu :scrisoarea lui George Brătianu ; fuziunea liberalilor ;**
- **Deleg.Permanentă PNL : votarea în unanimitate**
- **Sfatul președ. județeni / Declarații Dinu Brătianu, Gh.Tătărescu (reales secretar general)**
- **Disfuncționalități în organizații și între lideri**
- **Pregătirea campaniei electorale**

▪ **Circularele lui Dinu Brătianu / 10 ian.'38**

(BCS , Fond St.Georges, pachet CCII , dsr.nr 2)

/ În ședința din 10 ian.a.c. , **Delegația Permanentă** a PNL a luat în cercetare **cererea lui Gh.Brătianu , hotărând în unanimitate reîntregirea PNL**

/ Convocare a **Sfatului președinților** organizațiilor județene , la 17 ian. a.c. la clubul central din Calea Victoriei .

Vă rugăm să **luați contact** , în județul dvs , **cu conducătorii georgiști , pentru a restabili raporturi de încredere și strânsă pretenie .**

▪ **Scrisoarea lui Gh.Brătianu / 9 ian.'38**

Întregirea forțelor liberale era **dorită de mult**. Când un guvern se constituie din fugari , noi ne unim. [**misiunea istorică a PNL ;meritele PNL ; laudă pe președ. Dinu Brătianu]**

" Avem de apărut , în afară , granițele în cari România s-a încheat acum două decenii ; avem de păstrat integritatea și independența țării , în relațiile ei cu statele prietene ori rivale ; avem de constituit , înăuntru , elitele culturii și muncii ; avem de construit un instrument de guvernare puternic și unitar ; avem de păstrat Coroanei -reazimul unor sfetnici credincioși . "

[**mulțumește georgiștilor pentru cei 7 ani de dizidență]**

" Noi nu vom fi o bisericuță în biserica mare a credinței naționale liberale "

▪ **Sfatul președ. județeni / 17 ian.'38**

(BCS , Fond St.Georges, pach. XX, ds. 269)

Și în trecut în PNL au mai fost rupturi (I.Brătianu - D.Sturdza)

Dinu Brătianu /

După guvernarea de 4 ani , **există un curent pentru reîntregire .**

Gh.Brătianu a propus reîntregirea fără condiții , pentru a întări PNL .

O atare propunere , nu putea fi respinsă. Trebuie să înceapă o colaborare frățească .

Și Gh.Tătăreșcu a cerut chemarea lui Gh.Brătianu în PNL .
Trebuie să dispară " **biserițele** " , să dispară **neînțelegerile** .
Suntem într-un moment grav al situației internaționale

Se creează noi regimuri bazate pe **noi formule** .

" **Voința unui om** caută să se substituie și să înlocuiască pe aceea a națiunii .

Și la noi caută să se introducă atari concepții , inspirate de **regimuri străine** "

Gh.Tătăreșcu /

" Când alții se destramă , **noi ne unim** . Când alții se desbină , **noi ne întregim** . "

Suntem **astăzi partid de opoziție** , dar **suntem puternici** .

////////////////////////////////////

▣ **Dinu Brătianu - Gh.Brătianu - Gh.Tătăreșcu**

(" Univesul " , 13 ian.'38)

Întâlniri -vizite - declarații .

/ Gh.Brătianu - declarația pentru unitatea PNL

/ Gh.Tătăreșcu : și-a reluat funcția de secretar g-ral al PNȚ (deținută 4 anide Bébé Brătianu)

////////////////////////////////////

▣ **Interceptări telefonice 10 - 25 ian .'38**

(A.I.C., fond Casa Regală , Carol II , dosar nr 33 / 1938)

Montero (București) - Agenția Sud -Est (Paris) / 11 ian.

- București : **O informație valoroasă . Delegația Permanentă** a Partidului Liberal ,
prezidată de dl **C.Brătianu** , s-a reunit aseară [9 ian.] .

Reîntregirea PNL este un fapt împlinit . Gh.Brătianu și gruparea sa au revenit în PNL .

PNL va lua **o atitudine fermă contra guvernului Goga** ,

a cărei politică este considerată periculoasă pentru țară și pentru străinătate .

București - Paris -Opera (NNSăveanu?) / 12 ian.

- **București** : Dinu Brătianu a citit **scrisoarea lui Gh.Brătianu** în comitetul PNL .

Scrisoarea exprimă **dorința lui de a se uni cu partidul** , în situația actuală .

Tătăreșcu n-a vrut , dar **s-a hotărât fuziunea** , s-a dat un comunicat și e **mare bucurie** .

Vom vedea de acum **când și cum va fi reorganizarea** .

București - dra Averescu / 12 ian.

- Bucur.: Ieri s-a făcut **fuziunea PNL**. George nu mai este șef , a rămas doar Dinu .

- dra A : Am auzit că **Argetoianu a fuzionat cu Goga** .

- Bucur.: Nu cred .**Zvonuri** .

- dra A : Am auzit că sunt mari **neînțelegeri între Goga și Cuza** .

PNL (București) - NNSăveanu (Paris) / 13 ian.

- Bucur.: Luni, 17 ian. **vor fi convocați toți șefii** de organizație pentru **a se analiza**

și a se lua măsuri . Giurăscu va fi numit la Putna [Focșani]

Se schimbă șefii de organizație . Trebuie să vii .

- Paris : **Nu primesc dacă îl pune pe Giurăscu peste mine . Spune-i lui Tătăreșcu**
să-i comunice lui Dinu că **nu-l vreau pe Giurăscu peste mine** . etc etc ...

C.Moldoveanu (Bucur.) - Președ.(Paris, Dinu ?) / 24 ian.

- Paris : Spune-i lui **lamandi** să mă cheme la telefon

- Bucur.: La noi **se retrag Bejan și Gheață . Săveanu și-a dat demisia** din cauza fuziunii
cu georgiștii . Cu " tineretul liberal" nu se face reîntregirea până nu veniți dvs .

La " **tineret** " , **Tătăreșcu va face lucruri mari** . Când veniți , d-le președinte ?

- Paris : Sunt la tratament . Dacă alegerile sunt pe 15 mart, voi veni pe 10-12 febr....

Să aibă grijă de liste lamndi, așa cum l-am spus ...

Mircea Cancicov (Bacău) - București / 25 ian.

- Sunt **satisfăcut** de felul cum se desfășoară **pregătirile** pentru **depunerea candidaturilor** .

Sunt frământări, dar totul va fi bine.

Reîntregirea PNL / 9 -10- ian.'38
